

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Filozofická fakulta
Katedra Pedagogiky

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Bc. Irena Meisnerová

Dětská skupina jako alternativa předškolní výchovy a vzdělávání

Children's group as an alternative to preschool
education

Praha 2016

Vedoucí práce: Mgr. Tereza Komárková, Ph.D.

Poděkování:

Ráda bych poděkovala vedoucí práce Mgr. Tereze Komárkové, Ph.D. za cenné připomínky při tvorbě diplomové práce.

Dále děkuji všem účastníkům výzkumu, rodičům a dětem, bez kterých by tato práce nemohla vzniknout.

Za morální podporu a pomoc při úpravě textu bych ráda poděkovala mé mamince, bratrům a přátelům.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne .....

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá nově vzniklou předškolní institucí zvanou dětská skupina. Cílem práce je představit dětskou skupinu jako jednu z forem předškolní výchovy a vzdělávání, popsat její fungování a pohled na ní jako na alternativu k jiným typům předškolní péče, především k mateřským školám. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část.

Teoretická část se zaměřuje na cíle předškolní výchovy, motivy vzniku dětských skupin, jejich potřebnost a fungování. Dále porovnává dětskou skupinu s ostatními formami předškolního vzdělávání, především s mateřskou školou, a hledá mezi nimi nejvýraznější rozdíly.

Praktická část se zabývá důvody, které vedou rodiče k zařazení dítěte do dětské skupiny, dále se zaměřuje na to, co rodiče od dětské skupiny očekávají z hlediska fungování a možného rozvoje jejich dětí. Stejnou tematiku práce řeší i s rodiči dětí z mateřských škol.

Na základě kvalitativního výzkumu realizovaného prostřednictvím mnohopřípadové studie pěti rodičů a jejich dětí z dětských skupin a pěti rodičů a jejich dětí z mateřských škol, se jako nejčastějším důvodem k zařazení dítěte do předškolní instituce jeví potřeba návratu rodiče do zaměstnání a potřeba dítěte navázat sociální vazby. Ukázalo se, že představy o fungování dětské skupiny i mateřské školy splňují očekávání rodičů, nicméně ne vždy jsou zcela naplněny jejich představy o tom, jaké oblasti znalostí a dovedností by měla u dětí předškolní instituce rozvíjet.

Klíčová slova

dětská skupina, mateřská škola, předškolní výchova a vzdělávání, pracující rodiče, raná péče,

Abstract

This final dissertation deals with a newly-established pre-school institution, called the children's group. The aim of this work is to present the children's group as one of the forms of preschool education and to describe its function and a view as an alternative to other types of preschool educational care, mostly kindergarten. The work is divided into two parts, theoretical and practical.

The theoretical part is aimed at the targets of preschool education, motives to an establishment of children's groups, its neediness and functioning. Moreover, it compares the children's group with other forms of educational system, mostly kindergarten, and finds its boldest differences.

The practical part deals with reasons that bring parents to place the child in children's group. Moreover, it is aimed at the reasons what parents anticipate from the children's group from the viewpoint of the future progress of their children. The work deals with the same topic also with parents of children attending kindergarten.

According to qualitative researches that have been realized through studies of five parents and their children from children's groups and five parents and their children from kindergarten, it has been shown that the most frequent reason for placing a child into preschool institution is a need of returning back to a work process, as well as a need for the child to be socialized. It has also been shown that the anticipation of functioning of the children's group as well as a kindergarten reached the point of expectations. However, the ideas of knowledges and abilities achieved in preschool institution are not always fulfilled.

Keywords

children's group, early care, kindergarten, preschool education, working parent

Obsah

Seznam zkratk	8
Úvod	9
I. TEORETICKÁ ČÁST	11
1 Cíle předškolní výchovy	11
1.1 Orientace cílů předškolní výchovy	12
1.2 Cíle podle Národního programu rozvoje vzdělávání	14
1.3 Cíle podle RVP PV	15
2 Raná péče v ČR	17
2.1 Jesle	18
2.2 Mateřské školy	19
2.3 Soukromé MŠ a „firemní školky“	19
2.4 Péče na základě živnosti	19
2.4.1 Péče do tří let	20
2.4.2 Péče od tří let	20
2.5 Dětská skupina	20
3 Motivy vzniku dětských skupin	22
3.1 Nedostatek mateřských škol	22
3.2 Pomoc zaměstnaným rodičům s dětmi	23
3.2.1 Závislost na příjmech obou partnerů	23
3.2.2 Zaměstnaná matka	24
3.2.3 Neúplná rodina	24
3.3 Inspirace ze zahraničí	25
3.3.4 Rakousko	26
3.3.5 Německo	28
3.4 Dětské skupiny jako alternativy pro instituce a osoby, které nemají možnosti ke zřízení mateřské školy	29
4 Organizace dětských skupin v kontrastu mateřských škol	30
4.1 Poskytovatel	31
4.2 Vzdělávací plán	31
4.3 Finanční výhody a financování	32
4.4 Počet dětí a personálu	32
4.5 Kvalifikace personálu	33
4.6 Hygienické a prostorové požadavky, stravování	33
4.7 Systém kontroly	34
5 Typy a příklady dětských skupin	35
5.1 Firemní dětská skupina	35
5.2 Dětská skupina zřízená centrem služeb rodinám s dětmi	36
5.3 Dětské skupiny zřízené orgány státní správy	37
5.4 Dětské skupiny zřizované školou	38
II. PRAKTICKÁ ČÁST	41
1 Metodologie výzkumu	43
1.1 Charakteristika výzkumného vzorku a místa šetření	43
1.1.1 Skupina A	43
1.1.2 Skupina B	44
1.2 Metody a analýza sběru dat	45
1.2.1 Polostrukturovaný rozhovor	45
1.2.2 Zúčastněné pozorování a záznamový arch	47

1.2.3	Škálovací dotazník.....	48
1.3	Etika výzkumu	48
1.4	Limity výzkumu	49
2	Výsledky výzkumu.....	50
2.1	Důvody rodičů pro zařazení dítěte do předškolní instituce a jejich očekávání od ní.....	50
2.1.1	Skupina A.....	50
2.1.2	Skupina B.....	54
2.1.3	Shrnutí.....	57
2.2	Konkrétní oblasti vývoje dítěte v závislosti na očekávání rodičů – popis jednotlivých případů.....	58
2.2.1	Skupina A.....	59
2.2.2	Skupina B.....	64
2.2.3	Shrnutí.....	69
3	Diskuze.....	73
	Závěr	76
	Seznam zdrojů:	78
	Příloha č.1: Tabulka kódů pro dětskou skupinu.....	84
	Příloha č.2: Záznamový arch o individuálním rozvoji dítěte.....	88
	Příloha č.3: Škálovací dotazník	92

Seznam zkratk

DS- dětská skupina

MPO – Ministerstvo průmyslu a obchodu

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

MŠ – mateřská škola

RVP PV – rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

Úvod

Dětská skupina je úplně nová forma předškolního zařízení. Spolu s mateřskou školou představuje jedinou předškolní instituci, která má legislativně stanovená přesná pravidla organizace.

Inspirací k napsání diplomové práce na toto téma mi byla především má vlastní zkušenost s vedením dětské skupiny. V červnu minulého roku proběhla mezinárodní konference pořádaná Ministerstvem práce a sociálních věcí v rámci projektu „Sladění práce a rodiny inspirované příklady dobré praxe v Evropě“, jehož jsme jako škola partnerem. Tento projekt podpořil orgány státní správy a různé typy škol ve tvorbě dětských skupin (v té době zařízeních péče o děti). Z informací prezentovaných na konferenci vyplynulo, že sociální politika státu do té doby příliš nevycházela vstříc pracujícím rodičům v oblasti předškolní péče o děti. Snahou MPSV bylo tento fakt změnit a v souvislosti s tím připravilo návrh zákona o dětských skupinách. Na základě tohoto zákona začaly vznikat dětské skupiny s hlavním cílem umožnit dřívější nástup rodičů do zaměstnání. V teoretické části práce se budu zabývat i dalšími motivy, které stojí za vytvořením těchto institucí. Těmi je především nedostatek míst v mateřských školách. V České republice sice existují i jiná zařízení rané péče o děti, která budou představena v následujících kapitolách. Většina z nich je ale placená či nenabízí kvalitní výchovně-vzdělávací plán.

Práce se dále bude zabývat obecnými i konkrétnějšími cíli předškolní výchovy a vzdělávání, na základě kterých byl vypracován rámcový vzdělávací program. Ten určuje podobu výuky v mateřských školách, může být však inspirací i pro vytvoření plánu péče v dětských skupinách. Některými podobnostmi a odlišnostmi organizace a realizace dětských skupin a mateřských škol se bude zabývat i další kapitola této práce. Pro lepší představu uvedu také příklady již vzniklých dětských skupin.

Praktická část se zaměří na zaměstnané rodiče. V popředí mého zájmu stojí především to, jaké důvody je vedly k umístění dítěte do dětské skupiny a co od jejího fungování očekávají. Ráda bych se dozvěděla, jestli se tyto důvody výrazně liší od těch, které mají rodiče dětí v mateřských školách, proto pokládám stejné otázky i jim. Zároveň budu zkoumat, zda tato očekávání odpovídají tomu, co se reálně jejich děti v předškolních institucích naučí.

Přestože si uvědomuji, že pojmu „předškolní péče“ se dle zákona rozumí péče o dítě starší tří let, budu tento termín pro srozumitelnost práce používat i v případech, kdy se jedná o

děti mladší.

Cílem mé práce je představit dětskou skupinu jako jednu z forem předškolní výchovy a vzdělávání, popsat její fungování a pohled na ní jako na alternativu k jiným typům předškolní péče, především k mateřským školám. Ráda bych, aby tato práce alespoň minimálně přispěla ke zjištění dalších informací o tomto tématu a otevřela tím prostor pro další zkoumání.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 Cíle předškolní výchovy

Během minulosti se změnil pohled nejen na výchovu a vzdělávání, ale obecně na dítě samotné, na jeho společenskou hodnotu a postavení. Pozvolná proměna názorů vedla od lhostejnosti a necitlivosti až k dnešnímu pohledu na dětství jako na období, které není jen přechodným stavem do doby, než se jedinec stane dospělým, ale jako na období, během něhož se vytváří jedinečná autonomní bytost. Je to tedy stav, který má hodnotu sám o sobě. Dětství je bráno z hlediska intenzity a hloubky prožívání jako jedna z nejdůležitějších životních etap, od které by se nemělo předčasně utíkat. (Oprailová In: Kolláriková, 2001, s.123-127) První roky života jsou také klíčové při rozvoji psychických i fyzických předpokladů a sociálních postojů, které hrají podstatnou roli pro utváření osobnosti jedince. Je nezbytné poskytovat dítěti dostatek podnětů, podpůrné činnosti a vytvořit prostor, kde by se mohlo plně rozvíjet. (Matějček, 2005)

Obecně platila myšlenka, že pravá výchova a vzdělávání začíná až nástupem do školy, čehož je důkazem i to, že preprimární výchova není ve většině států povinná minimálně do pěti let věku dítěte. Přístup se ale změnil, a to především vlivem moderních trendů a výzkumů. Předškolní výchova se začala chápat jako součást celoživotního vzdělávání. Z tohoto důvodu se začaly vytvářet programy, které již svým obsahem připravují děti na pozdější vzdělávání. (Průcha, 2006, s. 58) Nejen vyšší šance na budoucí školní úspěšnost je pozitivum předškolní výchovy a péče. Z dlouhodobého výzkumu IEA (International association for the evaluation of educational achievement), který byl zaměřen na to, jak děti ovlivňuje prostředí, ve kterém vyrůstají, například vyplývá, že předškolní výchova v institucích má kladný vliv na jejich další psychický, intelektuální a socio-emocionální rozvoj. (Pre-Primary Project,1986-2003) Na základě výše zmíněného je tedy logické, proč se pedagogika obecně začala zaměřovat na tuto věkovou skupinu. Také jednotlivé evropské státy začaly podporovat předškolní vzdělávání a často tímto směrem cílí svou politiku. (Průcha, 2006, s. 58) Tyto trendy korespondují i s definicí preprimární výchovy od OECD, podle níž předškolní instituce poskytuje most mezi rodinou a základní školou a je navržena tak, aby splňovala vzdělávací a vývojové potřeby dětí nejméně od tří let. Dále klade důraz na to, aby zde byl personál, který je odpovídajícím způsobem proškolen k poskytování vzdělávacích programů pro děti. (OECD, 2002)

1.1 Orientace cílů předškolní výchovy

Spolu se vznikem institucionalizované předškolní výchovy vyvstala otázka, jaké výchovně-vzdělávací cíle by měly být naplněny. Na základě nových poznatků ve 20.století o důležitosti prvních roků života ve vývoji jedince a možnosti jeho ovlivnění přicházely snahy o reformu celého systému výchovy a vzdělávání. Tyto tendence vytvořily konflikt mezi zdůrazněním spontánního zrání jedince (pedocentrický přístup) a záměrným učením, na které se v předškolních programech kladl a klade veliký důraz, a které má především připravit děti na školu a budoucnost (sociocentrický přístup). (Opravilová In: Kolláriková, 2001) Oba tyto přístupy však mají svá úskalí.

Výchova v **pedocentrickém pojetí** se zaměřuje na zajišťování vhodných podmínek pro vývoj dítěte, který považuje za předem určený a naprogramovaný. Snaží se respektovat svobodu a spontaneitu dítěte. Problém však může nastat, pokud vychovatel správně nevyhodnotí, jaké podněty dítě právě v tu chvíli potřebuje. *„Snaha pozitivně ovlivňovat vývoj, vycházet mu vstříc a stimulovat vnějšími podmínkami má tendenci směřovat k uznávaným vývojovým normám. I když se na jejich stanovení podílí věda a výzkum, jsou vesměs pouze logickou konstrukcí a vlastně neberou ohled na individuální rozdíly“* (Opravilová In: Kolláriková, 2001, s.130) Ačkoliv tedy do výchovy radikálně vychovatel nezasahuje, pořád se řídí určitými vývojovými standardy, které jsou již předepsány. Výsledkem tohoto jednání může být, že bude jedince přeceňovat a klást na něj vyšší nároky, než na které je v daném období připraveno či naopak ho podceňovat a tím zabránit rozvoji jeho individuálních možností.

Cílem **sociocentrické výchovy** je uspokojit zájmy společnosti. Tento přístup se v ČR nejvíce projevoval během totality. Výchovná působení byla určovaná předepsanými normami, které považovala společnost za potřebné pro adaptaci a socializaci dítěte. Autorita rodiny tak ztrácela nad autoritou instituce a byla nucena se jí podřizovat. (Opravilová In: Kolláriková, 2001, s.128) Středem zájmu sociocentrické výchovy byla příprava na školu. Učitelé měli jasně předepsáno, co se mají děti konkrétně naučit a v čem se musí rozvíjet, bez respektování jejich individuálních odlišností. (Těthalová, 2011)

V současnosti se cíle předškolní výchovy zaměřují na rovnováhu z hledisek individuálních i sociálních, tedy *„mezi svobodným rozvojem osobnosti, jedinečností každého dítěte a nezbytně žádoucí mírou omezování, která musí existovat ve formálně utvořené*

sociální skupině“ (Opravilová In: Kolláriková, 2001, s.131). Tento trend můžeme spatřit v konvergentních směrech, které usilují o **osobnostní orientaci** předškolní výchovy. Osobnostně orientovanou výchovu nelze jednoduše zaštitit normami a jasnými pravidly, protože ve výchově existuje více než jen jedna cesta, jak dosáhnout vytyčeného cíle. Vychovatel se nemůže zaměřit pouze na intelektuální rozvoj dítěte, ale především jej učinit šťastné, zajistit mu pocit bezpečí a vytvářet podněty, které budou rozvíjet sociální učení a poznání. (Metodický portál RVP.cz, 2011)

Opravilová (2001) popisuje základní **znaky osobnostně orientovaného modelu** v kontrastu s dříve zažitými modely práce v mateřských školách. Jedním z nejdůležitějších je vztah k dítěti, kdy na něj již není pohlíženo jako na podřízeného vychovatele, ale jako na partnera. Podstatným prvkem je vzájemná důvěra a schopnost spolurozhodování, ale také možnost se samostatně projevit. Nepřiměřené požadavky jsou nahrazeny empatií k potřebám dítěte a jeho prožívání.

Partnerem by měla být instituce i vůči rodičům, kteří by měli být součástí vzdělávacího programu, tento znak se označuje jako vztah k rodině. S měnící se dobou se mění i životní styl a výchovné podmínky. Někteří rodiče nejsou schopni sami zvládat výchovu vlivem pracovní vytíženosti či nikdy neexistujícího výchovného vzoru. Problémem je i malý počet sourozenců. Předškolní organizace nabízí dítěti možnost setkání se s vrstevníky, stejně jako profesionální pomoc v případech, kdy je potřeba kompenzovat vývojové opoždění či naopak rozvíjet talent.

Vztah mateřské školy k počátečnímu vzdělávání není upraven tak, že všechny děti musí umět to samé. Zaměřuje se na individuální schopnosti dítěte. Jde především o to, aby dítě dosáhlo maxima svým možnostmi, aby věřilo v sebe samo a mělo zdravé sebevědomí. Podpůrnou složkou je spolupráce s odborníky, kteří mají dítěti cestu usnadnit. Cílem je odstranit pevné hranice mezi základní školou a předškolní výchovou a tím nenásilně připravit dítě ke vstupu do první třídy.

Dalším znakem osobnostně orientovaného přístupu je učení se hrou. Nejde jen o hru spojenou s pravidly, ale také o spontánní činnost, kde hraje důležitou roli možnost výběru. Lze mluvit o vnější motivaci vychovatele, který nabízí podněty a dítě má možnost se dobrovolně rozhodnout, kdy a za jakých okolností jich využije, popřípadě se v něm cíleně snaží vzbudit co největší zájem. S tím souvisí i snaha o podporu tvořivosti a samostatnosti předškoláka. Tvořivé a samostatné jednání by měl dospělý v dítěti probouzet a podporovat, protože je nedílnou součástí jeho psychického vývoje a zrání. Všechny výše míněné znaky se vzájemně prolínají a jejich nejdůležitějším pojátkem je individualizace. (Opravilová In:

Kolláriková, 2001, s.132-137) Každý člověk je jedinečná bytost, která žije v určité skupině lidí kolem sebe. Úkolem vychovatele je připravit dítě na život ve společnosti, kde bude respektovat nejen druhé, ale také sám sebe.

1.2 Cíle podle Národního programu rozvoje vzdělávání

Změna postojů k předškolní výchově vedla i ke změnám v samotném kurikulu. V roce 2001 byl na základě mnohočetných analýz a hodnocení českého školství vypracovaný dokument od MŠMT, který zformuloval východiska a záměry, kterými by se měl ubírat vývoj vzdělávací soustavy, včetně předškolní výchovy – tzv. Bílou knihu. V Národním programu rozvoje vzdělávání (Bílé knize) je popsána podstata institucionální předškolní péče v získávání sociálních zkušeností a podnětů pro pokračující vzdělání a celoživotní učení. Významnou předností jsou kvalifikovaní odborníci, kteří vytvářejí vhodné podmínky pro rozvoj a vzdělávání dětí. Svým pojetím, výchovným zaměřením a organizací „*má pozitivní vliv na pozdější úspěšnost dětí, úroveň jejich výkonu i schopnost společenské integrace.*“ (Národní program rozvoje vzdělávání, 2001, s. 45) Cílem by měl být rovný přístup ke vzdělání všem dětem a zajištění každému dítěti předškolního věku nároku na vzdělávání. S tím korespondují i výzkumy poukazující na důležitost předškolních institucí v oblasti sociální rovnosti. Sociokulturně znevýhodněné děti podávají ve škole horší výkony. Právě předškolní výchova v institucích tvoří základy pro učení a snižuje nerovnosti v pozdějších školních výsledcích, stejně jako zlepšuje sociální vyhlídky jedinců. (Syslová, 2014) Dostupnost služeb rané péče a vzdělávání je tedy jedním z hlavních faktorů sociální spravedlnosti a inkluze.

Bílá kniha zaměřuje pozornost i na děti mladší tří let. Zamýšlí spolupráci s ostatními rezorty, které se na výchově a vzdělávání podílejí (tj. Ministerstvo práce a sociálních věcí a Ministerstvo zdravotnictví), které by měly „*vytvářet možnosti ke vzniku programů, které by v případě potřeby zajišťovaly potřebnou sociální i kvalitní odbornou pomoc v péči o děti mladší tří let a při jejich výchově*“. (Národní program rozvoje vzdělávání, 2001, s. 46) Zdůrazňuje využití již nabraných zkušeností neziskových organizací a navázání na jejich práci. Jde nejen o podporu rozvoje dítěte v tomto věku, ale o komplexní spolupráci mezi rodičem, dítětem a institucí.

1.3 Cíle podle RVP PV

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV) byl vypracován v roce 2004 a byl formulován tak, aby odpovídal novým kurikulárním požadavkům. Zároveň se ztotožňuje s myšlenkami a principy osobnostně pojaté výchovy, tak jak je popsána výše.

Úkolem předškolního vzdělávání je doplňovat výchovu v rodině, dále pak zajišťovat podněty pro rozvoj a učení na základě maximálních individuálních možností dítěte, zajišťovat odbornou péči, obohacovat denní program a co nejvíce mu usnadnit další životní i vzdělávací dráhu. To vše stavět na promyšleném a lidsky i společensky hodnotném základě. (RVP PV, 2004)

RVP PV rozlišuje čtyři cílové kategorie, které jsou vzájemně provázané a ve vzájemném souladu. Popisuje cíle v podobě záměru a cíle v podobě výstupů a to na dvou úrovních – obecné a oblastní. Na oblastní úrovni **dílčí cíle**, vyjadřující konkrétní záměry příslušející dané vzdělávací oblasti a **dílčí výstupy**, což jsou dílčí poznatky, dovednosti, postoje a hodnoty, které dílčím cílům odpovídají. Na obecné úrovni jsou to **rámcové cíle a klíčové kompetence**. (RVP PV, 2004, s.7)

➤ **Rámcové cíle**

Rámcové cíle představují univerzální záměry předškolního vzdělávání. „*Instituce poskytující předškolní vzdělávání, resp. jejich pedagogové, by měli sledovat při své práci tyto rámcové cíle (záměry): **rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání, osvojení základů hodnot, na nichž je založena naše společnost a získání osobní samostatnosti a schopnosti projevat se jako samostatná osobnost působící na své okolí***“ (RVP PV, 2004, s.7) Pokud jsou tyto cíle naplněny, získává dítě praktičtější a mnohostrannější dovednosti, protože je infiltrováno do svých hodnot a postojů.

➤ **Klíčové kompetence**

Klíčové kompetence představují soubor požadavků (výstupů), kterých může jedinec dosáhnout v předškolním vzdělávání. Jedná se také o základní jednotku celoživotního vzdělávání, protože dosažení elementárních kompetencí hraje klíčovou roli při nástupu do první třídy, ale i v pozdější školní přípravě a i v jiných životních etapách. Za klíčové jsou v rámci předškolního vzdělávání považovány kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální a kompetence činnostní a občanské. Všechny tyto kompetence jsou vlastně ideálem, který by se měla každá

instituce snažit naplnit, to ovšem neznamená, že ho musí každé dítě dosáhnout s ohledem na jeho individualitu. Nejde o orientaci se na výkon, ale o uvědomění si rozmanitosti vývojových oblastí dítěte, které je nutné podporovat a cílit na ně pedagogické působení. (RVP PV, 2004)

2 Raná péče v ČR

Tato kapitola nabízí přehled služeb pro děti od nejtělejšího věku. Je důležité si uvědomit, že do vzniku dětských skupin neexistovala vyjma mateřských škol a jeslí v České republice žádná státem a legislativou organizovaná a kontrolovaná instituce, která by rodičům garantovala alespoň minimální kvalitu péče a finančními úlevy. Existuje sice mnoho alternativ péče o nejmenší, ale jejich fungování závisí na představě dané instituce či osoby. Většina z nich je také zpoplatněná, a tím se stává pro mnoho lidí nedostupnou.

Nejvíce problematickou oblastí je péče o děti do tří let a to ve dvou kontextech. Za prvé, jestli je vůbec institucionální péče vhodná pro děti do tří let věku a za druhé, existence a dostupnost těchto zařízení. Je to téma, které je často probírané, mnohdy s radikálními závěry. Obecně je zažitá myšlenka, že by děti do tří let měly být především v péči matky a pokud většinu času nejsou, odrazí se to na jejich budoucím vývoji. Mudrák (2012) v knize Péče o nejmenší popsal dva hlavní důvody, kterými nejen veřejnost, ale i odborníci argumentují proti institucionální péči (především jeslím). Na základě nových longitudinálních výzkumů se snaží tyto dlouhodobé soudy vyvrátit. První tezí je, že pobyt v institucích ohrožuje bezpečnou vazbu dítěte s matkou, tak jak ji popsala Mary Ainsworthová. Toto tvrzení nebylo prokázáno ani v jednom z výzkumů. Pouze studie Liselotte Ahnert, která se svým týmem zkoumala děti, které začaly navštěvovat jesle před dosažením 15 měsíců věku, ukázala, že dopad pobytu v jeslích závisí na již vytvořené vazbě mezi matkou a dítětem. Pokud je vazba dobrá, pobyt v kvalitních jeslích ji nenarušuje. Pokud je vazba nejistá, může ji pobyt v méně kvalitních jeslích dále problematizovat. (Ahnert In: Hašková, Saxonberg, Mudrák, 2012, s. 58)

Druhé tvrzení říká, že pobyt v jeslích narušuje kognitivní a emoční vývoj dětí. Studie zjistily, že nemá buď žádný či spíše pozitivní vliv na jejich budoucí docházku do školy v závislosti na kvalitě jeslí. Jasně prokazatelný kladný dopad má institucionální předškolní výchova na děti ze sociálně slabších rodin a to především při nástupu do hlavního proudu vzdělávání. (Hašková, Saxonberg, Mudrák, 2012)

Dá se tedy říct, že podle výsledků nových studií je otázka škodlivého vlivu institucionální péče do 3 let neprokázána, v jistých případech i vyvrácena. Nejen to, je zjištěno, že rodiče (a to především matky) by takovéto služby rádi využívali, ale nabídka těchto zařízení je velmi omezená a pokud je, není v jejich finančních možnostech. Většina

rodičů si dokonce myslí, že poptávka vysoce převyšuje nabídku. (Wichterlová, Kolářová, 2007)

Následující odstavce popisují jednotlivé služby rané péče a problémy, které jsou s nimi spojené. Organizaci dětských skupin a mateřských škol je zde pouze stručně nastíněná, protože je obsahem jiné kapitoly.

2.1 Jesle

Jesle tradičně spadaly do kompetence ministerstva zdravotnictví a od 60. let 20. století byly zařazeny do systému předškolních zařízení, který tvoří první článek státně podporované školské soustavy. V roce 1989 přišla změna a jesle do tohoto systému patřit přestaly, což vedlo k navýšení poplatků za jejich služby, ale také k redukci jejich počtu. To se projevilo již začátkem 90. let a v roce 2005 existovalo již jen 54 jeslí s kapacitou 1671 míst. (Křížková, 2008, s.53-54) Ke snižování počtu jeslí nepřispělo ani to, že za jejich financování začaly odpovídat obce, pro jejichž rozpočet to bylo příliš velkou zátěží.

S účinností ode dne 1. 4. 2012 vyšel v platnosti zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách, který vyjímá jesle ze zdravotnických zařízení. Přestala tedy existovat cenově dostupná a institucionálně zřízená možnost pro rodiče dětí do 3 let věku zařadit svého potomka do předškolní péče a mít tím tedy možnost nastoupit dříve do zaměstnání.

Rodiče mohou využít jiných alternativ, které ale nejsou pod správou státu. Mezi nejčastější a nepřirozenější patří hlídání dětí od prarodičů. To má své výhody i nevýhody. Prarodiče jsou jedni z nejbližších příbuzných, mají k dětem hluboký citový vztah a hlídání si nenechávají platit. Na druhé straně rodiče nemohou spoléhat na to, že budou prarodiče fungovat vždy, když bude potřeba, protože kdykoliv může přijít nějaká neočekávaná situace (například nemoc) a rodič se ocitne v bezvýhodné situaci, nemluvě o rodičích, kteří prarodiče svých dětí již nemají nebo žijí daleko od nich či chodí sami do zaměstnání. (Marksová-Tominová, 2009)

Rodič má také možnost pořídit si chůvu. Existuje mnoho agentur zprostředkovávajících chůvy, které bývají osvědčené a kvalifikované. Tato služba je ale velice finančně náročná, nemůže si ji tedy dovolit každý. (Marksová-Tominová, 2009) Další možností jsou soukromé dětské kluby, které bývají také zpoplatněné a spadají pod zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání a jejich činnost se řídí pouze obecně právními předpisy. Rodič tedy musí pečlivě vybírat, která konkrétní instituce bude vyhovovat jeho

požadavkům.

2.2 Mateřské školy

Jsou nejrozšířenější institucí starající se o předškolní děti. Veřejné mateřské školy jsou zřizovány dle zákona č. 561/2004 Sb. (Školský zákon) krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí. Dále mohou zřizovat mateřské školy ministerstva podle zvláštního právního předpisu a § 169 Školského zákona.

Mateřské školy většinou přijímají děti od tří let, mohou také přijímat děti od dvou let, ale pořadníky bývají velmi dlouhé a na takto malé děti většinou ve školkách nezbývá místo.

2.3 Soukromé MŠ a „firemní školky“

Soukromé mateřské školy, které jsou zapsány v rejstříku škol, jsou zřízené církevními právníckými osobami či jinými právníckými osobami, jejichž předmětem činnosti je poskytování vzdělávání nebo školských služeb podle školského zákona a s ním souvisejících předpisů. Do tohoto typu školek patří Montessori školky, Daltonské školky, Waldorfské školky, některé jazykové školky a speciální školky. Je tedy možné si zřídit soukromou mateřskou školu, ale všechny typy školek jsou řízeny vyhláškami, které kladou velké nároky na prostory a kvalifikaci personálu, které limitují nejen zaměstnavatele, ale kohokoliv, kdo by si chtěl soukromou školku zřídit.

Pojem „Firemní školka“ v legislativě české republiky neexistuje. Rozumíme tím takovou mateřskou školu, která je zřízena zaměstnavatelem, tak jak to umožňuje zákon. Firemní školka stejně jako soukromá školka musí splňovat veškerá kritéria vyplývající ze školského zákona a příslušných vyhlášek, to znamená, že jejich provoz je technicky i organizačně náročný. Má však možnost výběru dětí, což se od novelizace školského zákona nepovažuje za diskriminaci, školka tedy může přednostně přijímat děti svých zaměstnanců. (Pemová, Ptáček, 2013)

2.4 Péče na základě živnosti

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, upravuje tak zvané „péčové živnosti“. Ty rozdělují na péči do tří let a od tří let.

2.4.1 Péče do tří let

V případě péče o nejmenší děti se jedná o vázanou živnost „Péče o dítě do tří let věku v denním režimu“. Pro provozování této činnosti je potřeba odborná způsobilost k výkonu povolání sociálního pracovníka, učitele mateřské školy, chůvy pro děti do zahájení povinné školní docházky či doklad o vykonání tříleté praxe v oboru. Tato živnost má i obsahovou náplň (stanovenou nařízením vlády č.278/2008Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností, ve znění pozdějších předpisů), která je zaměřená na rozvoj kognitivních, pohybových, pracovních a estetických schopností a kulturně hygienických návyků přiměřených věku dítěte.

2.4.2 Péče od tří let

Pokud chce podnikatel působit ve službách v oblasti péče o děti starší tři let, nemusí splňovat žádné zvláštní kvalifikační podmínky, jsou to živnosti volné. Jedná se o živnost pod názvem „Mimoškolní výchova a vzdělávání, pořádání kurzů, školení, včetně lektorské činnosti“. Ta umožňuje především pořádání dětských táborů a zajišťování výchovných, relaxačních a vzdělávacích programů.

Další možnou živností je „Poskytování služeb pro rodinu a domácnost“. Jde zejména o zajišťování chodu domácnosti a individuální péči o děti nad tři roky věku přímo v rodinách. Dovoluje i příležitostné krátkodobé hlídání dětí do tří let, ale obsahem činnosti nesmí být denní péče o takto malé děti.

2.5 Dětská skupina

V roce 2014 vešel v platnost zákon č. 247/2014 Sb. o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, který byl ostře kritizován různými organizacemi zabývající se prací s předškolními dětmi. Důvodem bylo to, že v jeho původní verzi každá instituce pracující pravidelně s dětmi od jednoho roku do zahájení povinné školní docházky by se musela evidovat jako dětská skupina a přijmout tím závazky vyplývající ze zákona a jeho vyhlášky. Nejvíce negativních ohlasů bylo zaznamenáno od mateřských center a lesních školek. Ty jsou považovány za alternativní typ předškolního vzdělávání a většinou jsou zřízeny neziskovou organizací. Jejich připomínky byly zcela jasné, lesní školky ze své podstaty nemohou splnit technické požadavky, které určuje zákon, jako je například kapacita denní místnosti, protože jejich filozofií je být pokud možno celý den venku. Velká vlna nevole

z těchto stran tedy vedla k novelizaci zákona, která byla schválena v dubnu 2015 (účinná od června 2015) a byla vypracována ve spolupráci s Asociací lesních školek a se zástupci různých dětských spolků. Tato novela obsahuje zejména možnost dobrovolné registrace dětské skupiny, čím nenutí organizace, které nechtějí být zapsány do evidence, dodržovat podmínky ustanovené zákonem.

Dětské skupiny *„jsou službou péče o předškolní dítě od jednoho roku věku do zahájení povinné školní docházky a umožňující docházku v rozsahu nejméně 6 hodin denně, která je poskytována mimo domácnost dítěte v kolektivu dětí“*. (Zákon č. 247/2014 Sb. o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině, 2014) Dle zákona musí provozovatel dětské skupiny uzavřít smlouvu s rodičem. Ta musí obsahovat všechny náležitosti, včetně způsobu stravování a plánu výchovy.

3 Motivy vzniku dětských skupin

V roce 2002 byly představiteli Evropské Unie schváleny tzv. **barcelonské cíle**. Ty uvádí, že každá členská země musí zajistit zpřístupnění péče o malé děti a to tak, aby přístup mělo 90 % dětí ve věku od tří let do věku povinné školní docházky a minimálně 33 % dětí mladších tří let. Tyto cíle byly navrženy především proto, aby odstranily překážky, které ženám brání v účasti na trhu práce. Do roku 2013 splnilo tyto cíle pouze osm členských zemí EU. (Evropská komise, 2013) Česká republika se schválením zákona o péči v dětských skupinách barcelonským cílům přibližuje.

Na základě mezinárodní konference v rámci projektu Ministerstva práce a sociálních věcí **Sladění práce a rodiny inspirované příklady dobré praxe v Evropě** (ze dne 11.6.2015) by se daly určit tyto čtyři hlavní motivy vzniku dětských skupin: nedostatek mateřských škol, přání pomoci zaměstnaným rodičům s dětmi, založení dětské skupiny jako alternativy pro instituce a osoby, které nemají možnosti ke zřízení mateřské školy a inspirace ze zahraničí.

Cílem tohoto projektu bylo rozšířit nabídku služeb péče o děti předškolního věku, a tím ulehčit rodičům sladit rodinný a pracovní život. Zároveň tím, že se rodičům vytvoří takové podmínky, které jim umožní nástup do zaměstnání, tedy ekonomickou soběstačnost, se předchází jejich možnému ohrožení chudobou či sociálnímu vyloučení.

Po dobu tří let ministerstvo ověřovalo pilotní programy, k jejichž vzniku byly inspirací rakouské a německé zařízení péče o děti (Kindergruppe). Na základě zkušeností z tohoto projektu a dobré praxe z ciziny připravilo MPSV návrh zákona o poskytování služeb péče o dítě v dětské skupině. (Lepší sladění práce a rodinného života může pomoci předejít sociálnímu vyloučení, 2015)

Vznik dětských skupin tedy otevírá nové příležitosti ke zřízení jasně organizované předškolní instituce, která zaručuje, jak bude vypadat prostředí a výchovně vzdělávací program. Dětské skupiny jsou orientované na podporu rodiče a pomoc harmonizovat pracovní a rodinný život.

3.1 Nedostatek mateřských škol

Jedním z motivů byla potřeba rozšířit možnosti předškolních zařízení pro dítě. Populační vlna, která přichází s počátkem 21. století, ukázala, že mateřské školy nemají kapacitu na to, aby mohly vyhovět všem rodičům. Následkem toho je to, že mnoho dětí do

předškolních zařízení nastupuje až rok před povinnou školní docházkou či žádnou instituci nenavštěvuje, protože odmítání dětí mladších pěti let bylo a pořád je zejména ve velkých městech zcela běžné. (Syslová, 2014)

Tato situace vznikla důsledkem nepříznivého demografického růstu počátkem devadesátých let. V této době značně klesla porodnost. Od roku 1991 do roku 1996 se počty živě narozených dětí snížily z 129,4 tisíce na 90,6 tisíce, v roce 1999 dokonce porodnost klesla na historické minimum a to pod 90 tisíc. (CZSO, 2015) S klesající porodností klesá i počet dětí v mateřských školách. Ty se tím dostávají do problémů, protože jejich provoz je pro obce, které mateřské školy často zřizují, finančně náročný. Z tohoto důvodu se začaly plošně a ve velkém počtu mateřské školy rušit. V roce 1990 existovalo více než 7 tisíc mateřských škol, zatímco v roce 2005 byl jejich počet nižší než pět tisíc, to znamená, že v průběhu patnácti let klesl počet těchto předškolních zařízení skoro o třetinu. (MŠMT, 2013) Dnes je tento problém stále aktuální a rodiče se s nedostatkem míst v mateřské škole stále setkávají.

3.2 Pomoc zaměstnaným rodičům s dětmi

V posledních letech byly učiněny kroky, které vedou k podpoře rodičů k dřívějšímu nástupu do zaměstnání. Rodičovský příspěvek má rodič možnost si nechat vyplácet podle svého uvážení. V případě, že si zvolí odpovídající dobu, může nastoupit do práce již ve dvou letech věku svého dítěte. Tady ovšem nastává problém, komu své dítě mladší tří let svěřit v době, kdy by mohl chodit do zaměstnání. Pro rodiče se radikálně snížily možnosti především s postupným rušením jeslí.

Vedle nevyřešené rodičovské dovolené existují další důvody, které limitují rodiče při hledání zaměstnání a které vedly ke vzniku dětských skupin. Některé z nich jsou popsány v následujících odstavcích.

3.2.1 Závislost na příjmech obou partnerů

Výzkumy ukazují, že většina současných partnerství je finančně závislá na příjmech obou partnerů. Česká republika patří k zemím, kde je většina pracovních míst utvářena na plný úvazek a míra zaměstnanosti je celkem vysoká, jak u mužů, tak i u žen. Přesto tu neplatí

rovnice vysoká zaměstnanost = vysoká porodnost jako je tomu v jiných zemích evropské unie. „*Nerovnost postavení žen-matek na trhu práce a nedostupná opatření pro kombinaci práce a rodiny je totiž možné považovat za faktory, které ovlivňují ženy v jejich rozhodnutí mít děti nebo být bezdětné*“. (Křížková, 2008, s. 88) Z výše uvedeného vyplývá, že pokud se rodiče rozhodují mít dítě, již v začátcích přemýšlejí nad tím, jak vše finančně, ale i prakticky zvládnou. Z tohoto důvodu odkládají své rodičovství, popřípadě si pořizují menší počet dětí. Ukazuje se tedy, že podmínky, které jsou dány sociální politikou státu, která by měla být zaměřena právě na podporu porodnosti a zaměstnanosti, nejsou pro rodiče (především matky) s dětmi výhodné. (Křížková, 2008)

3.2.2 Zaměstnaná matka

Sloučit pracovní a rodinný život je pořád ještě daleko těžší pro ženu než pro muže. Přestože existuje možnost, aby muž pobíral rodičovskou dovolenou, v České republice je to většinou žena, kdo zůstává s dětmi doma. Tento fakt je dán jednak finančními důvody, tak i pořád fungujícími stereotypy o ženě v domácnosti a muži jako živiteli rodiny. Pravdou stále zůstává, že muži pobírají obecně vyšší plat než ženy, takže to, aby byla na rodičovské dovolené žena, je logický krok mnoha domácností. (Křížková, 2008)

Z výzkumů Kuchařové vyplývá, že ženy, které nenastoupily do práce po třech letech rodičovské dovolené a ztratily tedy nárok na své původní pracovní místo, měly mnohdy jiné důvody, než přání být s dítětem doma déle. Kuchařová uvádí, že pro 40% matek byla příčina to, že nemohly umístit své dítě do mateřské školy. Další důvod byl, že původní práce nebyla dostatečně flexibilní a neumožnila nástup na zkrácený úvazek. (Kuchařová, 2008) Nedostatek předškolních institucí a pevná pracovní doba se tedy ukázaly jako hlavní problémy v podpoře matek, které usilují o zaměstnání.

3.2.3 Neúplná rodina

S proměnou instituce rodiny se v posledních dvaceti letech setkáváme s vysokou rozvodovostí. V České republice se rozvádí podle statistik každé druhé manželství, nemluvě o rozchodech partnerských párů s dětmi. Se zvyšující se počtem rozvedených či odloučených párů přibývá i neúplných rodin. (Pfeiferová, 2010) „*Ročně dojde k rozpadu kolem 20 tisíc*

rodin s nezletilými dětmi, rozvodem je tak každý rok „zasazeno“ a o úplnou rodinu přijde kolem třiceti tisíc nezletilých dětí (27,5 tisíc v roce 2007)“. (Šťastná, 2010, s.8) Rozvodovost není jedinou příčinou vzniku neúplných rodin. Osamělých rodičů je více i díky jejich vlastnímu rozhodnutí vychovávat dítě sám (ve vyšší míře k tomuto rozhodnutí dospívají ženy), popřípadě úplná rodina přestane dočasně plnit svojí funkci (např. když je partner ve výkonu trestu) či dojde k úmrtí jednoho z partnerů. (Šťastná, 2010)

Proměna a destabilizace rodiny je propojena s novými sociálními riziky, kterými jsou právě neúplné rodiny vysoce ohroženy. V těchto rodinách je obtížnější sladit rodinné a pracovní povinnosti a tím se udržet na pracovním trhu. Existuje zde tedy vyšší **riziko chudoby a sociálního vyloučení**. Podle sčítání lidu z roku 2001 stanou v čele neúplných rodin až z 85% ženy. (Pfeiferová, 2010) Právě ženy-samoživitelky tvoří vysoce ohroženou skupinu. Jejich finanční rozpočet je závislý buď na bývalém manželovi, vlastní výplatě ze zaměstnání nebo na sociální podpoře od státu, popřípadě kombinace všech tří. (Šťastná, 2010) Ukázalo se, že nezaměstnanost matek samoživitelek je o třetinu vyšší, než nezaměstnanost žen z dvou příjmových domácností. Tento fakt je zářející vzhledem k tomu, že na matce samoživitelce stojí z velké části rozpočet celé rodiny. Hasmanová Marhánková (2011) uvádí, že pohyb matek samoživitelek na trhu práce je určován buď subjektivními podmínkami (jakým způsobem péče a práce preferují, jaké mají aspirace) a podmínkami objektivními. Jednou z nich je přístup zaměstnavatele, který může být částečně diskriminující k matkám samoživitelkám, jelikož zde hrozí, že nebudou moci např. přijít do práce z důvodu péče o své nemocné dítě. Absence dalších pečovatelských souvisí i s problémem nedostatku volných míst v zařízeních péče o malé děti, popřípadě neexistence těchto zařízení. Pro matky samoživitelky to hraje zásadní roli při pohybu na trhu práce. **Ve chvíli, kdy nemají možnost svěřit své dítě do péče nějaké instituce, nemohou chodit do zaměstnání a tím se dostávají do tíživých sociálních situací.**

3.3 Inspirace ze zahraničí

Vznik dětských skupin v České republice byl inspirován z velké části tím, jak to již delší dobu funguje v zahraničí, především v Rakousku a Německu. Tito naši sousedé mají propracovaný systém rané péče o děti, a to nejen na státní úrovni, ale také od samotných firem. Tyto rodičům-zaměstnancům poskytují množství služeb, které jim umožní lépe sladit

rodinný a pracovní život. (Matušů, 2013)

3.3.4 Rakousko

Rakousko nabízí rodičům mnoho variant, kam svěřit své dítě do péče během jejich pracovní doby. Jednotlivé programy se liší v různých rakouských spolkových zemích. Právní základ a finanční podpora je určována Zákonem o denní péči o dítě (Tagesbetreuungsgesetz) a Zákonem na ochranu dětí a mládeže (Jugendwohlfahrtsgesetz). Výše a způsob finanční podpory je rozdílný v jednotlivých spolkových zemích, kdy se často o dotace dělí obec a země. (Pitinger, 2013) V následujícím textu jsou představeny některé služby rané péče, které jsou podporovány státem.

Zařízení denní péče (Tagesbetreuungseinrichtung)

Zařízení denní péče „*může být vedeno buď jako veřejné zařízení zřízené a udržované veřejnoprávní právnickou osobou, které je všeobecně přístupné nebo soukromé zařízení, které je zřízeno a provozováno jiným zřizovatelem.*“ (Pitinger, 2013, s.88) V zařízení může být maximálně patnáct dětí v jedné skupině, pokud je mezi nimi dítě do jednoho roku, kapacita je zmenšená na deset. Do osmi dětí může být ve skupině pouze jedna osoba, v případě vyššího počtu musí nastoupit druhá pomocná síla. Pečující osoba musí projít kurzem v rozsahu 220 hodin, pomocná síla nemusí mít žádnou zvláštní kvalifikaci. Péče a výchova se může uskutečnit jako individuální péče ve vlastní domácnosti - denní matky (otcové), v zařízeních denní péče (např. dětské skupiny) atd. Rodič, který své dítě umístí do zařízení denní péče, i instituce, které ho zřizují, mají nárok na státní podporu a mohou si část nákladů odečíst z daní. (Pitinger, 2013)

- **Denní matky** (Tagesmutter)

Jedná se o typ péče, kdy se jedna matka stará o jiné děti ve svém bytě. Prostředí musí odpovídat potřebám dětí a splnit požadavky rodičů. Tato služba je nejvíce vhodná pro malé děti a děti školního věku, kterým může „matka“ pomoci s doučováním. Denní matka se nikdy nesmí starat o více než 7 dětí (včetně vlastních), pokud jsou děti ve věku do šesti let, je maximální počet čtyři (platí ve spolkové zemi Dolní Rakousko). Denní matky musí absolvovat kurz v rozsahu 160 hodin (96 hodin teorie, 64 hodin praxe). (Pitinger, 2013)

- **Dětské skupiny** (Kindergruppen)

Dětská skupina je jednou z rozšířených forem péče o dítě podobně založená jako rodina. Dětskou skupinu může současně navštěvovat maximálně 14 dětí. Je vedena pedagogickým pracovníkem nazývaným „pečovatel v dětské skupině“ (Kindergruppenbetreuer). Pečovatelem v dětské skupině se člověk stane po absolvování kurzu (přibližně tříměsíčního). Péče a počet dětí ve skupině se řídí věkovým složením dětí. Jestliže se dětská skupina skládá z mladších dětí, je vhodné do ní zařadit maximálně 8 – 12 dětí. Počet pedagogických pracovníků ve skupině se liší na základě zákonů různých spolkových zemí (od jednoho pracovníka na čtyři děti, až po jednoho pracovníka na deset dětí). Programem a cílem dětských skupin je sociální učení, samostatně vytvářející se vztahy ve skupině a samostatnost dítěte (samo si vybere, co se chce učit na základě svého zájmu). (Was sind Kindergruppen?, 2015)

Existuje velká řada organizací s různými programy, které se liší jak podle různých rakouských spolkových zemí a jejich zákonů, tak i v rámci jedné spolkové země dle konkrétní skupiny. Ve Vídni například existuje „Spolek vídeňských dětských skupin“ (Verein Wiener Kindergruppen). Ten v současnosti spravuje 75 skupin na 63 místech s více než 1000 dětmi. Jeho správa se netýká jen předškolních zařízení, do spolku jsou zařazeny například také dětské skupiny pro děti od 0 do 3 let (jesle), dětské skupiny pro družiny, dětské skupiny pro děti od 6 do 15 let atd. (Mitgliedsgruppen, 2015)

V Rakousku existují i dětské skupiny, které jsou spravovány rodiči. Ty jsou zastiňovány **Spolkem rakouských rodičů spravovaných dětských skupin** (Bundesverband Österreichischer Elternverwalteter Kindergruppen). Zřizovatelem jsou buď rodičovské spolky, které rozhodují na měsíčních rodičovsko-skupinových schůzích, nebo dá zřizovatel rozhodovací kompetence rodičovsko-skupinovému fóru. Skupiny jsou financovány měsíčními rodičovskými příspěvky, různými příspěvky spolkových zemí, spolkovými subvencemi a sponzorskými dary. Ve skupině může být maximálně 15 dětí. Věkové složení dětí ve skupině se liší podle spolkové země. Pracovníci v rodiči spravovaných dětských skupinách jsou kvalifikovaní pedagogové. Provázejí a podporují děti v jejich individuálním rozvoji a neustále kooperují s rodiči. Aktuálně navštěvuje v Rakousku rodiči spravované dětské skupiny více než 6 000 dětí. To znamená více než 400 skupin s více než 1 000 pracovníky. (BÖE, 2015)

Vedle již zmíněných forem péče o děti existují například v Dolním Rakousku ještě další možnosti. Je to tzv. **Burza hlídaček**, tedy možnost najmout si chůvu. Náklady na hlídání

děti zde lze odečíst z daní. Dále jsou v nabídce placené služby jako **Au-pair** (pobyt au-pair trvá 6-12 měsíců, k jejich úkolům patří péče o děti a pomoc v domácnosti), **hlídání dětí o prázdninách** a **telefonická horká linka** hlídání dětí. (Pitinger, 2013)

3.3.5 Německo

Vedle mateřských škol, jeslí a podnikových jeslí, vznikla v roce 1991 v Německu první společnost (pme Familienservice), která se orientovala na podporu vzniku zařízení firemní péče o děti pro zaměstnance firmy. Tato organizace se zaměřila na podporu sladění osobního a rodinného života. V roce 1992 bylo otevřeno první zařízení firemní péče o děti pro zaměstnance firmy BMW, tzv. „**Kinderbüro**“ v Mnichově. V dalších letech začala vznikat další po celém Německu, později i v Rakousku. (O společnosti, 2008) V Německu má více než 650 klientů z podnikatelské sféry, přes 1300 stálých zaměstnanců a zaměstnankyň a více než 70 center péče o děti. (Erler, 2013)

Familienservice nabízí pružnou pracovní dobu, tedy možnost flexibilnějšího zaměstnání, které se přizpůsobí požadavkům rodičů. Orientuje se dále na zprostředkování dostatečného množství zařízení, které se starají o děti v době, kdy jsou jejich rodiče v zaměstnání. Kromě **školek** a **zařízení denní péče** (dětských skupin) existují ještě další možnosti, mezi nimi například **rodinné jesle**, což je zařízení poskytující péči o děti fungující jako mateřské centrum. Jesle jsou zřízené na základě smlouvy s firmou. Péče zde probíhá v malých skupinách. Dále existuje instituce s názvem **Péče o děti po vyučování**, která nabízí pomoc rodičům po vyučování, ale i během prázdnin. Jsou zde kvalifikovaní odborníci, kteří pomáhají dětem i s plněním domácích úkolů. Péče po vyučování nabízí pestré kreativní a tělesné aktivity a výlety. (Erler, 2013)

V roce 2008 vznikla dceřinná společnost familienservice v České republice. Po schválení zákona o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině nabízí firmám i soukromníkům poradenství ke zřízení dětské skupiny nebo dokonce to, že familienservice pro firmy samo zřídí dětskou skupinu.

3.4 Dětské skupiny jako alternativy pro instituce a osoby, které nemají možnosti ke zřízení mateřské školy

Dětské skupiny vznikly především proto, aby podpořily zaměstnané rodiče. Je tedy logické, že by podpora měla patřit i institucím, které rodiče zaměstnávají. Výhody se dají totiž zaznamenat z obou stran. Firma či jiná instituce, která si zřídí zařízení péče o děti, tím přispívá svému vlastnímu kreditu. V první řadě tím, že potenciální **zaměstnanec může dát přednost takovéto firmě oproti konkurenční**. Dále přispívá k tomu, že kvalitní rodiče-zaměstnanci mohou **nastoupit do zaměstnání dříve** (např. po dvouleté rodičovské dovolené či během této doby na částečný úvazek), tím tedy neztratí kontakt s firmou a nemusí se za ně hledat nová náhrada. To **snižuje náklady na opakované výběry a zaškolování personálu**. Zároveň se zaměstnanci stávají **motivovanější a loajálnější vůči firmě**. V neposlední řadě je zde možnost odepsat náklady na vybudování a provozování firemního zařízení. (Pemová, Ptáček, 2013)

Zaměstnavatelé hledali cesty, jakým způsobem zajistit rodičům-zaměstnancům péči o děti během pracovní doby. Zřízení soukromé mateřské či firemní školky je jak organizačně, tak i prostorově velice náročné (podrobnější informace viz kapitola č. 4). Začaly vznikat dětské koutky, které fungují většinou tak, že se zde jednotliví rodiče střídají dle toho, kdo má volno. (Pemová, Ptáček, 2013) Dětské koutky, na rozdíl od dětské skupiny, nemají výchovně-vzdělávací plány a jsou založeny na důvěře rodičů. Stejně tak nemohou zaručit pravidelnost hlídání. Nesou tedy hrozbu toho, že se o dítě nebude mít kdo starat ve chvílích, kdy to rodiče budou opravdu potřebovat. Výhodou dětských skupin je to, že rodiče mají pravidelně zajištěné místo pro své dítě.

Vedle firem existují i jiné organizace, které si zřizují dětskou skupinu (v poslední kapitole teoretické části jsou některé z nich představeny). Tato zařízení chtěla podpořit nejen rodiče, ale také zpřístupnit předškolního vzdělávání většímu množství dětí, které neměly příležitost navštěvovat běžnou mateřskou školu (např. Žižkovská školička při ZŠ Cimburkova).

Většina institucí nemá možnosti, ať už technické či jiné, na zřízení mateřské školy. Dětská skupina je její alternativou, je to jediná státem podporovaná instituce, která dává příležitost firmám a jiným zařízením snadněji zprostředkovat rodičům zařízení péče o dítě, a tím zvýšit svou prestiž oproti konkurenci.

4 Organizace dětských skupin v kontrastu mateřských škol

Tato kapitola se zabývá rozdíly a podobnostmi v organizaci a spravování dětských skupin a mateřských škol. Rozdíl je patrný již v samotné legislativě. V kontrastu s dětskou skupinou určuje realizaci a organizaci mateřské školy daleko větší množství zákonů a vyhlášek popsanych níže.

Legislativní uspořádání mateřských škol:

- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) a o změně souvisejících zákonů
- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů
- Vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání
- Vyhláška č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých
- Vyhláška č. 137/2004 Sb., o hygienických požadavcích na stravovací služby a o zásadách osobní a provozní hygieny při činnostech epidemiologicky závažných, ve znění pozdějších předpisů

Soukromé mateřské školy se řídí ještě:

- zákonem č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, ve znění pozdějších předpisů.

Legislativní uspořádání dětských skupin:

- Zákon č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů
- Vyhláška č. 281/2014 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz dětské skupiny do 12 dětí
- Vyhláška č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých

Obsah těchto zákonů a vyhlášek bude nastíněn v následujícím textu, který srovnává

organizaci dětských skupin a mateřských škol. Nejmarkantnější rozdíly jsou patrné u dětské skupiny do 12 dětí.

4.1 Poskytovatel

Veřejné mateřské školy se řídí Školským zákonem a jsou zřízené státem, obcí, krajem či svazkem obcí. Každá mateřská škola musí být **zapsaná v rejstříku škol**. (Školský zákon, 2004)

Poskytovatelem dětské skupiny může být **zaměstnavatel rodiče, ústav** (pokud je poskytování péče o dítě v souladu s jeho základní listinou), **územním samosprávním celkem, církví, obecně prospěšnou společností, nadací, vysokou školou či spolkem**. Tyto fyzické a právnické osoby mohou poskytovat službu péče o dítě v dětské skupině podle zákona č. 247/2014 Sb. pokud je poskytovatel bezúhonný, má právo spravovat objekt, ve kterém bude dětská skupina provozována a zajistí technické požadavky. Zároveň musí zažádat **zápis do evidence** na MPSV.

4.2 Vzdělávací plán

Dětské skupiny nejsou zapsány v rejstříku škol, tudíž se na ně nevztahuje školský zákon jako na mateřské školy. Zřizovatelé dětských skupin se tedy nemusí řídit rámcovým vzdělávacím programem, ale musí zpracovat a zajistit dodržování **plánu výchovy**. Ten nemá žádnou předepsanou normu, musí ovšem zaměřený na formování osobnosti dítěte a jeho fyzický a psychický vývoj, rozvíjet jeho schopnosti, kulturní a hygienické návyky. (Zákon č. 247/2014 Sb. o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině, 2014)

Mateřské školy se musí řídit **rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání**. Každá MŠ musí následně vypracovat školní vzdělávací program, kde upřesní vzdělávací cíle, délku, formu, obsah a časový plán vzdělávání. (Školský zákon, 2004) Na rozdíl od dětské skupiny je tento plán více promyšlený a zaměřený na konkrétní oblasti rozvoje dítěte.

4.3 Finanční výhody a financování

Dětské skupiny nemají nárok na finance ze státního rozpočtu, ale rodiče dětí mají **nárok na slevu na dani**, stejně jako rodiče dětí v mateřských školách zřízených dle školského zákona a dále rodiče, kteří mají své dítě v zařízení péče o dítě předškolního věku provozovaných na základě živnostenského oprávnění. Na finanční podporu má nárok i zaměstnavatel poskytující dětskou skupinu svým zaměstnancům, protože náklady na provoz jsou daňově uznatelné. (Zákon č. 247/2014 Sb. o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině, 2014)

Mateřské školy jsou financované ze **státního rozpočtu**. Soukromé mateřské školy jsou také financované z rozpočtu (především platy učitelů), neinvestiční výdaje (tedy výdaje na provoz) jsou hrazeny ze školného či soukromých zdrojů.

Většina dětských skupin je financována z **příspěvků rodičů**, není to ale podmínkou. Některé z nich jsou **podporovány institucemi**, ve kterých jsou zřizovány, například obcí či ministerstvem. V listopadu 2015 byla vypsána první výzva pro žadatele o finanční dotaci z Evropského sociálního fondu, zaměřená na zřízení, úpravy a provoz dětských skupin. Pro žadatele byla vyčleněna přibližně jedna miliarda korun. (Dětská skupina: informační kampaň ministerstva práce a sociálních věcí, 2015)

4.4 Počet dětí a personálu

Do dětské skupiny se mohou **přijímat děti od jednoho roku** do zahájení povinné školní docházky. V jedné dětské skupině nesmí být více než 24 dětí. Podle počtu dětí se určuje i minimální počet pečujících osob. Při počtu **šesti dětí stačí jedna osoba, dvě pro skupinu od 7 do 24 a tři pro dětskou skupinu do 24 dětí, pokud je zde alespoň jedno dítě mladší dvou let**. Počet 24 dětí by se dal označit spíše jako počet míst v dětské skupině. Přihlášených může být klidně i více dětí, které se různě střídají (některé jsou dopoledne, jiné odpoledne). (Zákon č. 247/2014 Sb. o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině, 2014) To je veliký rozdíl oproti mateřským školám, kde jsou děti trvale přihlášené a docházka je závazná.

Mateřská škola je určena především **pro děti od 3 let** do začátku povinné školní docházky. Výjimečně jsou zařazovány i děti od dvou let. Maximální počet dětí ve třídě

mateřské školy je 24 s možností výjimky až 27, minimální je 15 (18 je-li to MŠ se dvěma a více třídami). Na tento počet jsou ve třídě **dvě učitelky** se směnným provozem (ranní, odpolední). V případě, že děti odcházejí mimo místo, kde se uskutečňuje vzdělávání, připadá na jednoho pedagogického pracovníka 20 dětí z běžných tříd. (Vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, 2005)

4.5 Kvalifikace personálu

Zatímco v MŠ nese dle zákona personál název učitel mateřské školy, v dětské skupině se „učitel“ nazývá pečující osobou.

V mateřské škole musí mít učitel středoškolské vzdělání ukončené maturitní zkouškou nebo vyšší odborné vzdělání se zaměřením na přípravu učitelů mateřských škol či vychovatelů či vysokoškolské pedagogické vzdělání. (Zákon č.563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících, 2004) Kritéria v dětských skupinách nejsou tak přísná. Kromě pečující osoby vzdělané jako **učitel mateřské školy** může v dětských skupinách pracovat například i **zdravotní sestra, záchranář, psycholog, pracovník v sociálních službách, lékař** či **chůva pro děti** do zahájení povinné školní docházky. (Zákon č. 247/2014 Sb. o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině, 2014)

4.6 Hygienické a prostorové požadavky, stravování

Největší rozdíly jsou patrné u dětských skupin do 12 dětí. Ty na základě vyhlášky o hygienických požadavcích na prostory a provoz dětské skupiny do 12 dětí nemusí splňovat tak přísná kritéria jako je tomu u mateřských škol či u dětských skupin s vyšším počtem dětí (ty se řídí vyhláškou 410/2005 Sb. o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých). Dítě v dětské skupině musí mít například pouze **3m² prostoru** na jedince, **ve školce jsou to 4m²**. Pokud instituce nechce, není ve skupině nutné zajišťovat dětem prostor pro spánek, tudíž se nemusí starat o uchovávání a praní lůžkovin. V dětské skupině poskytovatel není ani povinen zařídit stravování, pouze musí zajistit bezpečné uchování potravin, které si děti přinesou z domova.

4.7 Systém kontroly

Na mateřské školy je dohlíženo **Českou školní inspekcí**. Systém kontroly je nastaven především na analyzování výchovně vzdělávacího plánu. Hodnotí především podmínky, průběh a výsledky vzdělávání. Také vykonává kontrolu nad dodržováním právních předpisů a využíváním finančních prostředků přidělovaných ze státního rozpočtu. (Školský zákon, 2004)

V dětské skupině dohlíží nad plněním podmínek stanoveným zákonem o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině hlavně **Státní úřad inspekce práce**, což je „*orgán státní správy, jejichž hlavním úkolem je kontrola dodržování povinností plynoucích z pracovněprávních předpisů včetně předpisů o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci*“. (SÚIP, 2014)

V obou případech kontrolují plnění hygienických požadavků na stravování, prostory a provoz krajské hygienické stanice.

Z výše uvedeného vyplývá, že dětské skupiny a mateřské školy mají často velice odlišné zákonné podmínky organizace. Viditelný rozdíl je především v technických předpokladech a v kvalifikaci pečujících osob. Dále se liší systém kontroly, který je v dětských skupinách zaměřen spíše na pracovní předpisy, zatímco v mateřské škole se kontroluje i výchovně vzdělávací oblast.

Zejména u dětských skupin do dvanácti dětí jsou podmínky nastaveny méně přísně, různé organizace tak mají snadnější přístup k jejich realizaci. Výhodou je také to, že je zde prostor pro individuálnější přístup k dětem, jelikož u takto malého počtu dětí jsou přítomné dvě pečující osoby. Mají tedy možnost s dětmi pracovat jednotlivě, což je v mateřské škole při počtu 24 dětí na jednoho až dva pedagogy problematické.

5 Typy a příklady dětských skupin

Jak bylo popsáno již v předchozích kapitolách, zřízení dětské skupiny je výhodné jak pro zaměstnance, tak pro zaměstnavatele. Existence této instituce nabídla možnost uspokojit poptávku po zařízení péče o děti nejen **firmám**, ale také jiným typům zařízení, jako **organizacím státní správy, školám a centrům služeb rodinám s dětmi**. Všechny níže popsané organizace jsou zapsány v evidenci MPSV. Jejich cílem je podpořit rodiče-zaměstnance. Výjimku tvoří Žižkovská školička, jejíž záměr je pomoci sociokulturně znevýhodněným dětem.

5.1 Firemní dětská skupina

➤ Dětská skupina VF

Zřizovatel: VF, a.s., Černá Hora

Společnost VF poskytuje služby v oblasti radiační kontroly a radiační ochrany v České a Slovenské Republice. Dětská skupina vznikla 10. 6. 2013 v rámci operačního projektu Lidské zdroje a zaměstnanost (dotace z Evropského sociálního fondu). Cílem bylo poskytnout pomoc rodičům-zaměstnancům, kteří nemohou umístit své děti v mateřské škole, případně si nemohou dovolat financovat soukromou péči o tyto děti. Kapacita je 24 dětí. Přijímány jsou děti zaměstnanců firmy či spřátelených organizací ve věku od dvou let. Rodiče platí měsíčně 1 500 Kč při každodenní docházce. Skupina funguje celoročně.

Plán výchovy je realizován formou tematického plánu na každý měsíc, který je k dispozici na stránkách dětské skupiny, spolu s dalšími informacemi. Rodiče mají tedy dobrý přehled o tom, jakým způsobem je organizovaná denní náplň jejich dětí.

Režim dne:

- 6:45 – 7:00 Zahájení provozu
- 7:00 – 8:00 Příchody dětí
- 7:00 – 8:30 Spontánní hry dětí
- 8:30 – 9:00 Dopolední svačinka
- 9:00 – 11:30 Dopolední program, příp. pobyt venku

11:30 – 12:00 Oběd

12:00 – 12:30 Vyzvedávání dětí

12:30 – 13:45 hygiena, odpolední odpočinek

13:30 – 14:00 odpolední svačinka

14:00 – 17:00 odpolední program, spontánní hry dětí, příp. pobyt venku

15:00 – 17:00 vyzvedávání dětí

(Dětská skupina VF, 2013)

5.2 Dětská skupina zřízená centrem služeb rodinám s dětmi

➤ Dětská skupina Centrum Kulíšek

Zřizovatel: Centrum služeb rodinám s dětmi, Záhorského 887/2, Praha 5

Skupina začala s provozem v červenci 2015. Služba je placená. Devítihodinový pobyt dítěte stojí 660,- denně. Kulíšek nabízí všestranný rozvoj dětské osobnosti ve věku od dvou do čtyř let. Dále také vymýšlí programy pro rodiče, kdy mohou být v centru spolu se svými dětmi. Je to například cvičení pro maminky s dětmi, výtvarné aktivity, tanečky či rytmiku. Skupina je v provozu od 8 hodin od rána do 17 hodin. Denní program je uzpůsobený adekvátní věkové skupině. Realizační tým Kulíška má odborné vzdělání, a to vyšší odborné pedagogické či vysokoškolské v oblasti didaktiky.

Tato dětská skupina není nastavena na pravidelný každodenní pobyt dítěte, zaměřuje se spíše na péči občasnou, například pár dní v týdnu. Zajišťuje také prázdninový provoz ve standardním provozním režimu. Přijímají se i děti, které během školního roku Kulíška nenavštěvují. Mohou se také přihlásit starší sourozenci, včetně mladších školáků.

(Centrum Kulíšek, 2015)

5.3 Dětské skupiny zřízené orgány státní správy

➤ Dětská skupina Šikulové

Zřizovatel: Ministerstvu průmyslu a obchodu

Dětská skupina vznikla 1. 7. 2013 v rámci projektu „Inovace při sladění pracovního a rodinného života“, který byl spolufinancován z fondů EU (Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost). Cílem projektu bylo v rámci mezinárodní spolupráce vyvinout nebo do ČR přenést inovativní nástroje k harmonizaci pracovního a rodinného života zaměstnanců MPO. Od září 2015 je dětská skupina zaregistrována u MPSV.

Skupinu mohou navštěvovat děti zaměstnanců, kterým tímto zaměstnavatel umožní nejen návrat pro mateřské či rodičovské dovolené, ale také ostatním zaměstnancům získat benefit ve formě zajištěné péče o dítě předškolního věku.

Zařízení péče o děti na Ministerstvu průmyslu a obchodu je zaměřeno na péči o děti od 2 do 6 let. Program a výchovně vzdělávací plán dětské skupiny je přizpůsoben této věkové kategorii a zaměřuje se na pohybovou, zájmovou a kulturní výchovu dětí. Maximální kapacita dětské skupiny je 15 dětí.

Režim dne:

- 7:00 - 9:00 Příchod dětí, předávání dětí personálu, volná hra
- 9:00 - 9:15 Ranní kruh, sociálně komunikační aktivity
- 9:15 - 9:30 Pohybové a hudebně aktivizační činnosti
- 9:30 - 10:00 Osobní hygiena, svačina
- 10:00 - 11:30 Hlavní činnost dle týdenního plánu (výchovně vzdělávací činnost a pobyt venku)
- 11:30 - 12:15 Oběd
- 12:15 - 13:00 Hygiena, poslechová činnost
- 13:00 - 14.30 Odpočinek dětí
- 14:30 – 15:00 Osobní hygiena, svačina
- 15:00 – 17:00 Volné činnosti a aktivity dětí zaměřené především na hry, zájmové činnosti a pohybové aktivity

(Dětská skupina Šikulové, 2014)

➤ **Dětská skupina Motejlci**

Zřizovatel: Kancelář veřejného ochránce práv, Brno

Tato dětská skupina vznikla 1. 9. 2012 jako spolupracující organizace MPSV v rámci projektu „Sladění práce a rodiny inspirované příklady dobré praxe v Evropě“, který byl spolufinancován z fondů EU (OP LZZ). V současnosti je od března 2016 financována z Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu zaměstnanost.

Dětská skupina s kapacitou 12 dětí poskytuje pravidelnou celoroční péči dětem zaměstnanců a zaměstnankyň Kanceláře veřejného ochránce práv. Cílem je podpořit rodiče předškolních dětí ve sladování pracovního a rodinného života a usnadnit jim návrat do zaměstnání.

Režim dne:

7:00 – 9:00 Předávání dětí, volné hry

9:00 – 9:15 Ranní kruh, sociálně komunikační aktivity

9:15 – 9:30 Pohybové a hudebně aktivizační aktivity

9:30 – 10:00 Osobní hygiena, svačina

10: 00 – 11:45 Hlavní činnost dle týdenního plánu (výchovně vzdělávací činnost a pobyt venku dle počasí)

11:45 -12:15 Oběd

12:15 – 12:30 Hygiena, poslechová činnost

12:30 – 14:00 Odpočinek dětí

14:00 – 14:30 Osobní hygiena, svačina

14:30 – 17:00 Hry, zájmové činnosti a pohybové aktivity dětí

(Pořízek, 2015)

5.4 Dětské skupiny zřizované školou

➤ **Dětská skupina Korunka**

Zřizovatel: Vysoká škola chemicko-technologická, Praha

Zkumavka byla nejprve v roce 2013 založena jako dětský koutek. Po přijetí zákona se v roce 2015 stala dětskou skupinou. Skupinu financuje VŠCHT se spoluúčastí rodičů

zapojených dětí. Do budoucna se počítá s využitím prostředků Evropské unie.

Skupina přijímá děti od dvou let. Přednostně mohou zkumavku navštěvovat děti pedagogického sboru, při volném místě i děti studentů. Kapacita je 20 dětí, je zde však klouzavá docházka, která umožňuje návštěvnost až 35 dětí denně. Aktuálně má v evidenci Zkumavka zapsáno 130 dětí z řad učitelů i studentů. Zkumavka funguje po celý rok včetně prázdnin.

Plán výchovy je nazvaný Abrakadabraka a je rozpracovaný tak, aby odpovídal zdravému vývoji dítěte. Péče je zajištěna odborným personálem.

Režim dne:

- 7:45 - 8:30 Spontánní hra
- 8:30 - 8:45 Cvičení
- 8:45 – 9:20 Svačina
- 9:20 – 10:15 Řízená činnost
- 10:15 – 11:45 Pobyť venku
- 11: 45 – 12:30 Oběd
- 12:30 - 14:45 Odpočinek
- 14:45 – 15:30 Svačina
- 15:30 – 17:00 Spontánní hry, pobyt venku, kolektivní hry

(Dětský koutek Zkumavka, 2015)

➤ **Dětská skupina Žižkovská školička**

Zřizovatel: ZŠ Cimburkova, Praha

Dětská skupina na této škole vznikla z rozdílných důvodů, než tomu bývá v jiných institucích. Do ZŠ Cimburkova chodí vysoké procento sociokulturně znevýhodněných dětí, často dětí romských, jejichž nedostatečná příprava v předškolním věku ovlivňuje pozdější školní úspěšnost. Z tohoto důvodu je již od roku 1996 na škole přípravná třída, která podporuje schopnosti a dovednosti důležité při nástupu do první třídy. Přestože má přípravná třída velmi dobré výsledky, je možné sem zařadit pouze dítě, které by mělo nastoupit další rok do školy (tedy ve věku 5 let). Paní ředitelka hledala cesty, jak by škola jako instituce s omezenými možnostmi mohla zařadit do výchovně vzdělávacího procesu již mladší děti od 3 let, aby jejich předškolní výchova byla ucelenější a aby měly dostatečně osvojené pracovní

návyky vhodné k nástupu do školy.

Na zřízení mateřské školy nemá budova školy dostatečné prostory, proto se hledala jiná alternativa. Nakonec se paní ředitelce povedlo zapojit do projektu pod záštitou MPSV s názvem „Sladění práce a rodiny inspirované příklady dobré praxe v Evropě“, díky kterému mohla na škole vzniknout první dětská skupina s kapacitou 12 dětí od 3 do 5 let. V březnu 2015 se podařilo otevřít ještě druhou, stejně početnou dětskou skupinu.

V obou třídách pracuje učitelka a školená asistentka pedagoga. Asistentky zde hrají velice důležitou roli. Nejen, že pomáhají při aktivní práci s dětmi, ale jsou také potřené při komunikaci s rodiči dětí, protože pochází z podobného sociokulturního zázemí.

Plán výchovy je realizován prostřednictvím školního vzdělávacího programu, který byl vytvořen na základě rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání.

Režim dne:

- 7:30 – 8:15 Volné hry
- 8:15 – 8:45 Povídání v kruhu (na téma podle plánu výchovy)
- 8:45 – 9:30 Společné aktivity (výtvarné, hudební, učební činnosti)
- 9:30 – 10:00 Svačina
- 10:00 – 12:00 Pobyt venku, tělocvična
- 12:00 -12:40 Oběd
- 12:40 – 14:00 Odpolední odpočinek
- 14:00 – 14:30 Svačina
- 14:30 – 16:00 Tematické odpolední aktivity

(Meisnerová, 2015)

Na výše popsaných příkladech dětských skupin můžeme pozorovat jejich různorodost v oblasti organizace a financování. To často probíhá v rámci různých projektů. V některých případech je péče plně hrazena institucí, a to proto, aby byla rodičům zajištěná levná varianta, kam umístit své dítě a tím jim ulehčit nástup do zaměstnání. Denní režim a způsob péče většiny těchto dětských skupin funguje velice podobně jako je tomu v běžných mateřských školách. Množství z nich také nabízí své služby celoročně.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

Zájem o problematiku předškolní výchovy a vzdělávání vychází především z mé vlastní práce v dětské skupině (v textu bude někdy použita zkratka DS). To byl také důvod, proč jsem si vybrala toto téma pro své výzkumné šetření. V době, kdy jsem začala diplomovou práci psát, se vznesla vlna kritiky nad smysluplností a efektem dětských skupin. Ve středu zájmu bylo i to, jestli je vůbec jejich existence k něčemu prospěšná či ne a pokud ano, jestli dětské skupiny mohou být adekvátní alternativou mateřských škol. Všechny tyto otázky mě přivedly na myšlenku, že kvalitu a účel institucí předškolní výchovy a vzdělávání mohou ve většině případů nejlépe soudit ti, kteří mají k dětem nejbližší – tedy jejich rodiče. Proto jsem svůj výzkum zaměřila právě na ně. Chtěla jsem zjistit, jaké důvody jsou pro rodiče klíčové při rozhodování, jestli umístí své dítě do nějakého zařízení předškolní péče. Proč vůbec dospívají k tomuto rozhodnutí a nezůstávají s dítětem radši doma. Dále mě napadla otázka, co rodiče od instituce vlastně očekávají, čemu si myslí, že by se měla výchova a vzdělání malých dětí v zařízeních věnovat a do jaké míry jsou tato očekávání naplněna a jestli opravdu odpovídají realitě. Pro srovnání, jsem ty samé otázky pokládala v dětské skupině i v mateřské škole, abych si udělala obrázek o tom, jestli jsou jejich přání nějak výrazně odlišné.

Tuto problematiku se pokusím nastínit v metodologické části prostřednictvím mnohapřípadové studie rodičů a jejich dětí v konkrétních institucích. Ráda bych, aby práce alespoň minimálně přispěla ke zjištění dalších informací o tomto tématu a otevřela tím prostor pro další zkoumání.

Pro svou práci jsem si určila tři **cíle**:

1. popsat, jaké jsou důvody rodičů pro zařazení dítěte do dětské skupiny/mateřské školy,
2. popsat, co od dětské skupiny/mateřské školy rodiče očekávají,
3. popsat, co rodiče očekávají od dětské skupiny/mateřské školy v rámci individuálního rozvoje dítěte a zda-li vývoj dětí odpovídá těmto očekáváním.

Ze stanovených cílů vychází následující **výzkumné otázky**:

- Jaké jsou důvody rodiče pro zařazení dítěte do dětské skupiny/mateřské školy?
- Jaké jsou očekávání rodičů od dětské skupiny/mateřské školy?

Abych vysvětlila termín „očekávání“ z mého pohledu, přiřadila jsem k této otázce následující podotázky:

- Jaké jsou představy rodičů o fungování dětské skupiny/mateřské školy?
- Jaké jsou představy rodičů o tom, čemu by se měli v dětských skupinách/mateřských školách věnovat?
- Jaké jsou představy rodičů o způsobilosti personálu v dětských skupinách/mateřských školách?
- Do jaké míry znalosti a dovednosti dětí odpovídají očekávání rodičů v předem určených oblastech individuálního rozvoje.

Na všechny tyto otázky se pokusím odpovědět v následujícím textu výzkumné části prostřednictvím případových studií v rámci kvalitativního šetření.

1 Metodologie výzkumu

Ke sběru dat jsem zvolila kvalitativní metodu mnohopřípadové studie, která se vzhledem ke sledované problematice zdála nejvhodnější. Budu pracovat se vzorkem deseti rodičů a jejich dětí, abych získala co nejvíce informací a byla tak schopna komplexně uchopit jednotlivé případy.

Výzkum dělím na dvě části. První z nich je zaměřená na odpovědi rodičů vycházející z polostrukturovaného rozhovoru, jehož cílem je popsat, jaké jsou důvody rodičů pro zařazení dítěte do předškolní instituce a co od ní rodiče očekávají. Druhá část se věnuje již konkrétním oblastem vývoje dítěte a jeho posunem za určité časové období v závislosti na očekávání rodičů.

1.1 Charakteristika výzkumného vzorku a místa šetření

Ke svému výzkumu jsem vybrala vzorek deseti rodičů a jejich dětí, chlapců i dívek, ve věku tři až pěti let. Jedná se však o dvě sledované skupiny po pěti rodičích a jejich dětech, které navštěvují dětskou skupinu, a pěti rodičích a jejich dětech navštěvujících mateřskou školu.

1.1.1 Skupina A

První skupinu tvoří pět rodičů a jejich dětí z dětské skupiny. Výběr této konkrétní dětské skupiny vychází z mé již dříve navázané spolupráce s institucí. Při volbě vzorku byl rozhodující především věk dětí (tři až pět let), který byl stanoven tak, aby odpovídal věku dětí v mateřské škole. Snažila jsem se také zastoupit obě pohlaví. Dalším aspektem výběru byli rodiče, kteří by byli ochotní s pozorováním jejich dětí i následným rozhovorem souhlasit. S jejich volbou a oslovením mi pomohla pečující osoba.

Tato dětská skupina funguje v Praze a bezplatně zřizuje celkem dvě skupiny. Na základě velkého zájmu otevírá v září tohoto roku třetí. Věkové rozpětí je od dvou do šesti let. V jedné dětské skupině je dvanáct dětí na dvě pečující osoby, z nichž má jedna středoškolské pedagogické vzdělání a druhá vystudovala speciální pedagogiku. První pečující osoba přichází v sedm hodin ráno a odchází ve tři, druhá přichází v devět a odchází v pět. Obě zároveň tráví čas s dětmi po dobu šesti hodin. V druhé dětské skupině je dětí šest na jednu pečující osobu se středoškolským pedagogickým vzděláním.

Režim dne je skoro stejný jako v běžných mateřských školách. Skupiny fungují od sedmi od rána do pěti do večera. Děti většinou přicházejí do devíti hodin, kdy začínají sociálně komunikační aktivity a pohybově a hudebně aktivizační činnosti. Následuje svačina, po ní hlavní činnost dle týdenního tématu, popřípadě se odchází na procházku či hřiště. Ve dvanáct hodin děti obědvají. Polední stravu jim zajišťuje dětská skupina prostřednictvím dodávkové služby. Svačiny mají děti od rodičů. Po obědě chodí děti spát, pokud nechtějí, vyberou si nějakou jinou odpočinkovou činnost. Po spánku následují volné aktivity zaměřené na hry, zájmové činnosti či pohybové aktivity.

Na rozdíl od mateřské školy funguje tato dětská skupina celoročně. Další odlišnost je v počtu přihlášených dětí, kterých může být více než 12, tedy více, než je kapacita. V průběhu dne či dní se tyto děti střídají tak, aby jich ve stejný okamžik nebylo více, než je povolené množství. Vedení dětské skupiny však upřednostňuje pravidelnou docházku dětí, aby mohlo zajistit souvislou péči. Svůj výzkum jsem zaměřila právě na rodiče dětí, které chodí do dětské skupiny zpravidla na celý den, tak, jak je tomu v mateřských školách.

Všichni oslovení rodiče jsou státními úředníky s minimálně středoškolským vzděláním. Tři rodiče mají vzdělání vysokoškolské magisterské, jedna maminka bakalářské a jedna středoškolské ukončené maturitou.

1.1.2 Skupina B

Druhou skupinu tvoří pět rodičů a jejich děti z mateřské školy v Praze. Záměrně jsem se snažila vybrat „běžnou“ mateřskou školu, abych si mohla udělat představu o tom, jaké jsou názory rodičů na předškolní vzdělávání a jestli jsou výrazně odlišné od toho, co si myslí rodiče z dětských skupin. Po konzultaci s učitelkou jsme vybraly pět dětí, kluků i holčiček, jejichž rodiče byli ochotní se výzkumu zúčastnit. Při výběru hrál opět roli věk dětí. Stejně jako v dětské skupině je věkové rozmezí od tří do pěti let. Další podmínkou bylo, aby tito rodiče měli minimálně středoškolské vzdělání. Tato podmínka byla stanovena z toho důvodu, aby byly rozhovory vedeny na stejné komunikační úrovni jako s rodiči dětí z dětských skupin, kteří středoškolského vzdělání dosáhli. Vybrali jsme tedy tři rodiče vysokoškolsky vzdělané a dvě maminky se středními školami ukončenými maturitou.

Tato mateřská škola funguje velice podobně jako většina jiných. Ve třídě je 24 dětí na dvě pedagožky s ranními a odpoledními směnami. První z nich přichází ráno o půl sedmé a odchází v půl druhé, druhá přichází v půl jedenácté a odchází v šest. Reálně je tedy ve třídě

většinu času jen jedna vyučující.

Obě učitelky jsou pedagogicky vzdělané, jedna středoškolsky, druhá studuje vysokou školu v oboru. Režim dne a plán výchovy vychází ze školního vzdělávacího programu a výrazně se neliší od jiných mateřských škol.

Rozhovory mi v obou skupinách poskytli čtyři matky a jeden otec. Všichni rodiče byli zaměstnaní a nepocházeli z nijak „nadstandardních“ poměrů.

1.2 Metody a analýza sběru dat

Pro první část výzkumu byla použita metoda **polostrukturovaného rozhovoru**, který se zaměřil na názory a očekávání rodičů. V druhé části byl pro získání informací o tom, co rodiče preferují, aby se jejich děti v předškolních institucích naučily, použit **škálovací dotazník**. Pro ověření toho, jestli se děti v těchto oblastech skutečně posunuly, byl použit **záznamový arch a zúčastněné pozorování**.

1.2.1 Polostrukturovaný rozhovor

Sběr dat

Pro získání informací o tom, co rodiče očekávají od předškolního vzdělávání a z jakých důvodů své děti do předškolních institucí zařazují, jsem použila polostrukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami. Tato metoda se mi zdála nejvhodnější, a to z toho důvodu, že bylo velice pravděpodobné, že během rozhovoru vyvstanou další doplňující otázky, na které bych se chtěla zeptat, což by například metodou dotazníku nebylo možné udělat. Dále bylo zřejmé, že někdy bude nutné měnit pořadí otázek, aby se zachovala kontinuita rozhovoru.

Respondenty jsem nahrávala na diktafon. Později jsem si udělala přepis jednotlivých rozhovorů. Data byla sbírána po dobu dvou měsíců (duben, květen). S rodiči jsme se domluvili, že časově nejlepší volba je udělat rozhovor v době, kdy vyzvedávají děti z institucí. Pouze za jednu maminkou jsem jela do zaměstnání. V obou zařízeních jsem měla možnost být sama s dotazovaným. Někdy se však stalo, že do místnosti přišly děti respondentů. To vedlo k mírnému přerušení rozhovoru a následnému zopakování otázky, kdy bylo pracné na

předchozí konverzaci navázat. V těchto případech se mohlo stát, že odpovědi byly výrazně kratší, a tedy obsahově chudší.

Analýza dat

Přepsané rozhovory jsem vytiskla a pomocí kódování textu určila ty kategorie, které byly relevantní s ohledem na cíl mého výzkumu a jeho výzkumné otázky. K jednotlivým kategoriím jsem vytvořila tabulku (viz příloha č.1), kam jsem vepsala odpovědi, které danou kategorii určují.

Odpovědi rodičů jsou v kapitole Výsledky výzkumu prezentována v rámci celých skupin (A a B), ne u jednotlivých respondentů. Tento způsob jsem zvolila, protože se u některých dotazovaných objevovaly stejné či vícečetné odpovědi, které pro lepší přehlednost uvádím jako výčet pod jednotlivými otázkami.

Rozhovor byl zaměřen na získání základních informací o rodičích (zaměstnání, dosažené vzdělání) a na předem určené dva okruhy otázek – důvody zařazení dítěte do MŠ/DS a očekávání rodičů od institucionální předškolní výchovy a vzdělávání. Konkrétní otázky byly koncipovány tak, aby byly vypovídající pro daný okruh a správně ho určovaly. Ačkoliv snahou bylo odpovědi alespoň tematicky rozdělit do jednotlivých okruhů, výpovědi z jednoho tématu lze nalézt i jinde.

Okruh A

Důvody rodičů pro zařazení do předškolní výchovy a vzdělávání

- Pro zjištění důvodů jsem zvolila nejprve obecnější otázku, **z jakého důvodu rodiče umísťují své dítě do předškolního zařízení.**
- Dále jsem chtěla zjistit, **proč si vybrali právě to konkrétní zařízení**, které jejich děti navštěvují.

Okruh B

Očekávání rodičů od předškolní výchovy a vzdělávání

- Prvně jsem chtěla prozkoumat, **jak si rodiče představují, že by měl vypadat den v DS/MŠ,**
- dále jaké by měla **DS/MŠ plnit funkce.** Tato otázka byla směřována k tomu, k čemu podle rodičů předškolní instituce slouží (hlídání dítěte, vzdělávání dětí, prostor ke hře

atd.).

- Pro představu o tom, jaké nároky na kvalifikaci učitelů a pečujících osob mají rodiče, jsem přidala otázku, **jaké vzdělání** by měl mít.
- Poslední otázka se zaměřila na spokojenost rodičů, **jestli daná instituce splňuje jejich očekávání** a co nejvíce **oceňují**.

1.2.2 Zúčastněné pozorování a záznamový arch

Druhá část výzkumu byla zaměřena na posun dětí v oblastech znalostí a dovedností během školního roku. Dětskou skupinu i mateřskou školu jsem navštívila celkem čtyřikrát, a to v říjnu, lednu, březnu a naposledy začátkem června. Během této doby jsem děti pozorovala a poznatky zapisovala do záznamového archu o individuálním rozvoji dítěte. Tento záznamový arch je inspirovaný záznamovým archem z metodického portálu MŠMT (Záznamový arch pro sledování a hodnocení rozvoje a učení dítěte, 2010) a záznamovým archem ze zkoumané mateřské školy. Děti jsou pozorovány v těchto oblastech (oblasti znalostí a dovedností): **praktická samostatnost, sociální informovanost, citová samostatnost, sociální samostatnost, výslovnost, gramatická správnost řeči, slovní zásoba, úroveň komunikace, koordinace ruky a oka, držení tužky, diferencované vnímání, logické a myšlenkové operace, záměrná pozornost, pracovní chování**. Každá ze zmíněných oblastí je v tabulce utvářena již konkrétními znalostmi a dovednostmi (viz příloha č. 2).

Oblasti vycházejí z rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání. Zachycují to, co se očekává, že se děti naučí v mateřských školách, což je relevantní pro tento výzkum. Hodnocení probíhalo na pěti úrovních – 1. dosud nezvládá (má vážnější obtíže), 2 - zvládá s vynaložením úsilí, 3 - přetrvávají problémy (občasné, dílčí), 4 - zvládá bezpečně, N - není hodnoceno (neprojevuje se).

V obou skupinách jsem měla možnost konzultovat jednotlivé položky s pedagožkou. V mateřské škole mi byly zpřístupněny i jejich vlastní záznamy o individuálním rozvoji dítěte, které mi sloužily jako opěrný bod. V dětské skupině mi pečující osoba pomohla s vyplňováním těch informací, které jsem nebyla schopná v průběhu pozorování postřehnout.

Záznamy jsem v konečné fázi vyhodnotila, a to tím způsobem, že jsem určila, v jakých

oblastech a v čem konkrétně se dítě posunulo, popřípadě v jakých oblastech byl vývoj minimální či žádný.

1.2.3 Škálovací dotazník

Poslední použitou metodou byl škálovací dotazník (viz příloha č.3), který rodiče vyplnili po ukončení rozhovoru. Tento dotazník koresponduje s oblastmi v záznamovém archu. Jedná se tedy o deset základních dovedností, které byly zkoumány u dětí respondentů v průběhu roku (praktická samostatnost, sociální informovanost, citová samostatnost, sociální samostatnost, výslovnost, gramatická správnost řeči, slovní zásoba, úroveň komunikace, koordinace ruky a oka, držení tužky, diferencované vnímání, logické a myšlenkové operace, záměrná pozornost, pracovní chování). Každé oblasti bylo přiřazeno písmeno (A-I) a byla podrobně popsána, aby rodiče přesně věděli, co si mají pod obecnými názvy představit. Pro případ, že by některé pojmy bylo nutné dovysvětlit, jsem zůstávala v místnosti s respondentem.

Rodiče byli požádáni, aby seřadili jednotlivé oblasti dle toho, co považují za prioritní, aby se jejich děti v předškolní instituci naučily. Své odpovědi zapisovali do tabulky, která obsahovala škálu od jedné do deseti dle důležitosti, kterou rodiče jednotlivým oblastem (A-I) přiřadí (1 - nejdůležitější, 10 - nejméně důležité).

Výsledky škálovacího dotazníku byly vyhodnocovány spolu s výsledky vyplývající ze záznamového archu. Závěry učiněné z obou těchto metod jsou dávány do kontrastu a slovně vyhodnoceny v kapitole Výsledky výzkumu.

1.3 Etika výzkumu

S ohledem na přání institucí považuji z hlediska etiky svého výzkumu za klíčové zaručení anonymity, proto nezmiňuji názvy konkrétních zařízení. Zachování anonymity se vztahuje i na respondenty, bereme-li na zřetel, že ve výzkumu figurují malé, tří až pětileté děti. Všichni, rodiče i děti, jsou v práci uvedeni pod pseudonymem.

Rodiče byli seznámeni s cílem a průběhem mého výzkumu a na základě těchto

informací mi poskytli informované souhlasy ke zpracování osobních a citlivých údajů pro sebe i své děti. Ústní souhlas jsem od všech respondentů dostala i pro nahrávání na diktafon. Rozhovory jsem se snažila vést v souladu se slušným chováním, tak, abych vytvořila co nejprátelštější atmosféru.

Při návštěvách v zařízeních jsem usilovala o to, aby moje přítomnost co nejméně narušovala probíhající program a neobtěžovala děti při jejich činnosti.

1.4 Limity výzkumu

Tento výzkum se zabývá jen omezeným vzorkem malého počtu rodičů a dětí, který přes veškerou snahu nelze označit za zcela reprezentativní. Cílem je nastínit, jaké jsou představy rodičů o fungování dětských skupin a jestli jsou tyto představy naplněny u konkrétních respondentů v určeném čase, a tím otevřít tuto problematiku pro další zkoumání, ne výsledky zobecnit.

Lze předpokládat, že rodiče z dětských skupin se pravděpodobně více zamýšleli nad tím, kam své dítě umístí, protože instituce dětských skupin je zcela nová, tudíž o jejím fungování není známo mnoho informací. Ty si rodiče mohli zjišťovat, což určitě vede k více promyšleným odpovědím na dané otázky.

Další možný problém mohl nastat při pokládání otázek samotných, které nemusel respondent správně pochopit. Z tohoto důvodu jsem se snažila jasně vyjádřit svůj záměr. Přesto se některé odpovědi překrývaly s jinými.

Limity mohou být i v metodě škálovacího dotazníku, kdy rodič nemusel přesně pochopit, co která oblast znamená, přestože jsem se snažila jednotlivé oblasti podrobně popsat.

Můžeme se také zamyslet nad tím, jestli lepší rozvoj u některých dětí nezpůsobuje délka pobytu ve školce či dětské skupině. Na druhou stranu jsou respondenti zkoumáni v průběhu jednoho roku, je tedy vidět, na jaké úrovni byli v začátcích a kam se posunuli. Je také možné, že posun, který děti učinily, není zapříčiněný pobytem v předškolním zařízení, ale pouze přirozeným vývojem dítěte či je dán podněty získanými jinde.

2 Výsledky výzkumu

2.1 Důvody rodičů pro zařazení dítěte do předškolní instituce a jejich očekávání od ní

Z analýzy rozhovorů s rodiči vyplývá následující text.

2.1.1 Skupina A

Rozhovor byl veden s pěti rodiči, jejichž děti navštěvují dětskou skupinu (paní Bradáčovou, paní Novotnou, panem Smrkem, paní Nížinnou a paní Bílou). Pro přehlednost budu v některých případech používat slovo školička, kterým označuji tuto dětskou skupinu.

A. Důvody rodičů pro zařazení dítěte do předškolní výchovy a vzdělávání

I. Důvody pro zařazení dítěte do předškolní instituce

Všichni dotázaní rodiče odpověděli, že jedním z hlavních motivů pro zařazení dítěte do dětské skupiny byla **potřeba jejich návratu do práce**, a to především z finančních důvodů. V rozhovorech bylo zmíněno (pan Smrk), že se na chodu domácnosti musí rodiče podílet společně (splátka hypotéky), tudíž po skončení rodičovské dovolené potřebují vydělávat oba partneři.

Paní Novotná a paní Bílá uvedly, že si rodičovskou dovolenou naplánovaly na dva roky a následně řešily problém, kam své dítě umístí, pokud se rozhodnou jít do práce. Obě zkoušely různá předškolní zařízení, která jim buď nevyhovovala, nebo byla v dlouhodobém výhledu nad jejich finanční možnosti.

Tři rodiče uvedli (Bradáčová, Novotná, Smrk), že také chtěli, aby jejich dítě **navázalo sociální vazby** a socializovalo se. Přáli si, aby jejich potomci zažili kolektiv jiných dětí, naučili se s nimi žít a vycházet. Paní Novotná se vyjádřila takto: „já jsem měla pocit, že tomu dítěti nic nedám, když ho budu držet doma a budeme si tam hrát jedna s jednou“.

Pan Smrk vidí pozitiva předškolní výchovy i v **osamostatnění** se dítěte od rodičů.

II. Důvody rodičů pro zařazení dítěte do konkrétní dětské skupiny

Pro většinu rodičů hrálo klíčovou roli to, že na rozdíl od mateřské školy, je ve třídě **málo dětí na učitele**. Paní Novotná se dokonce vyjádřila, že se dá bavit o instituci, která je napůl mezi rodinou a školkou. Paní Bílá vidí pozitivum malé skupiny především kvůli svému synovi, který má zhoršený sluch: *„Školky jsou o 25 dětech a on se pak v tom kolektivu nevyzná. Když mluví učitelka, tak on ji ani neslyší, protože ji nestihne vnímat. Pro mě bylo důležité, aby byl v co nejmenším kolektivu, což by ve školce nebyl.“*

Pan Smrk, paní Nížinná a paní Novotná chtěli zařadit do předškolního vzdělávání své **méně než tříleté dítě**. Alternativa v podobě dětské skupiny pro ně byla jedna z mála možností. **Nepřijetí dítěte do školky** byl problém rodičů i u starších dětí. Paní Bradáčová sice podala přihlášku, ale pro jejího tříletého syna již nebylo místo.

Posledním důvodem, který rodiče udávali, bylo to, že mají **dítě v práci**, tedy ve své blízkosti. Paní Novotná oceňovala, že v případě potřeby (onemocnění) může dceru do deseti minut vyzvednout. Paní Nížinná vidí i praktickou stránku věci: *„...dítě, které si můžu ráno vozit do práce a vyzvednout ho až když skončím, mít ho v jednom baráku, tak je v podstatě ideální. Já si myslím, že pro každého rodiče, který by chtěl mít dítě takhle blízko sebe.“*

B. Očekávání rodičů od předškolní výchovy a vzdělávání

III. Jak by měl vypadat den v dětské skupině

Paní Bradáčová, paní Bílá a paní Novotná se shodly, že jsou spokojené s tím, jak to funguje a nejsou schopné vymyslet nic, co by se mělo měnit. Paní Nížinná popsala ideální den takto: *„Ráno klasicky příchod, pak bych si představovala, že bude nějaké procvičování, třeba jim předat nějaký plán, co budou dělat. Případně můžou jít rovnou ven. Pak si posvačí, pak si můžou zase pohrát, pak oběd a po spinkání zase svačina. Popřípadě, že jsou tam déle, tak můžou jít zase ven, popřípadě na hřiště“*. Ještě doplnila, že by byla ráda, kdyby se děti rozvíjeli i v tvůrčí činnosti. Také by chtěla, aby se děti učily hrát třeba na flétnu. Tuto možnost však dětská skupina nenabízí.

Pan Smrk si představuje fungování na nějaké tematické bázi s kreativními činnostmi. Oproti tomu, jak reálně den ve skupině vypadá, má pocit, že by si dopoledne měly děti jenom hrát a chodit ven a až odpoledne se věnovat konkrétním aktivitám.

IV. Jaké funkce má dětská skupina plnit

Tuto otázku jsem musela velice specifikovat, aby rodiče pochopili, co je mým záměrem zjistit. Většina z nich měla názor, že dětská skupina slouží k **rozvoji všech oblastí** ve vývoji dítěte. Snažila jsem se, aby rodiče tuto myšlenku dále rozvinuli.

Nejčastěji zmiňovaná byla funkce **socializační**. Tento fakt není překvapující, vzhledem k tomu, že rodiče uváděli navázání sociálních vazeb jako důvod, proč své dítě do školičky posílají. Paní Novotná, paní Bradáčová a paní Bílá mluvily o naučení dítěte být v kolektivu, komunikovat a spolupracovat. Paní Nížinná se vyjádřila, že je také důležité zvládnout umění kompromisu, které se doma učí hůř než ve větší skupině.

Učení se **společenským návykům a vnímání autorit** považuje paní Nížinná za prioritní: „*Jo a hlavně se naučí poslouchat autority, protože maminka se poslouchat nemusí, ale paní učitelka....že když se jde po chodbě, tak se zdraví....my jako rodiče jim to řeknem, ale ta autorita, tu děti opravdu poslouchaj*“. To potvrdila i paní Bílá, která také tvrdí, že dítě přijímá lépe to, co řekne paní učitelka, než to, co řekne rodič.

Ve školičce by měl být i **prostor pro hraní**, jak se vyjádřil pan Smrk. Paní Nížinná to vidí tak, že hra by měla být také prostředkem k tomu něco se naučit, paní Bílá zase bere hru jako důležitý prvek socializace.

Dětská skupina slouží také k tomu, aby se dítě **naučilo samostatnosti**, jak se vyjádřila paní Novotná a pan Smrk. Ten vidí funkci školičky i v **rozvoji kreativity** a v učení se **pracovním návykům**, především učení se koncentrovat na zadaný úkol.

V. Kdo by měl v DS pracovat

Pro dotázané rodiče byl důležitější přístup, jaký volí učitel k dětem, spíše než dosažené vzdělání. Paní Bradáčová mluví o mateřském postoji, paní Bílá zase vidí podstatu úspěšného

učitele ve schopnosti empatie a navázání vztahu s dítětem. O smysluplnosti vzdělání se vyjádřila takto: „*Jsou vystudované učitelky, které by se neměly přiblížit k dítěti na pět metrů. A jsou lidi, kteří nemají nic vystudované a s těmi dětmi fungují naprosto fantasticky*“.

Paní Novotná je přesvědčena, že není potřeba mít vystudovanou pedagogickou školu, když je vidět dobře odvedená práce, ale myslí si, že je důležité, aby měl učitel alespoň minimální informace o psychologii dítěte.

Na tom, aby měl učitel ve školičce vysokou školu, nikdo z dotazovaných netrvá. Paní Nížinná, paní Bradáčová a pan Smrk však stojí za tím, že je důležité mít alespoň středoškolské pedagogické vzdělání.

VI. Největší pozitiva dětské skupiny

Nejvíce oceňovaný byl **individuální přístup** učitelek, který si mohou dovolit díky malému kolektivu dětí, což vyzdvihovala zejména paní Bradáčová. Pan Smrk ho vidí i v přístupu ke stravování, jelikož je jeho syn alergik. Má pocit, že v dětské skupině se dá tento jeho „problém“ snadněji řešit, než by tomu bylo v mateřské škole.

Paní Bílá mluví o tom, že malá skupina má pozitivní vliv i na komunikaci mezi dětmi. Tvrdí, že je jednodušší navázat vztahy a považuje tyto vazby za mnohem silnější oproti těm, které děti navazují ve větších skupinách.

Přístup učitelek je další velice oceňovanou kvalitou této dětské skupiny. Paní Novotná zmínila, že se sem její dcera velice těší, přestože se ze začátku bála. Pan Smrk se vyjádřil takto: „...*je to poměrně malej kolektiv dětí, rodiče se znají, známe se s těmi učitelkami. Můžeme se s nimi dohodnout, jsou mnohem flexibilnější...*“

Paní Nížinná si váží toho, že je skupina **v provozu i o letních prázdninách a o svátcích**.

VII. Splňuje DS očekávání rodičů

Všichni rodiče se vyjádřili, že dětská skupina zcela naplňuje jejich představy. Paní Nížinná dokonce mluví o tom, že ani nečekala, jak moc spokojená bude. Paní Novotná zase nebyla schopna naleznout jedinou výtku, kterou by k fungování školičky měla. Paní Bílá je

ráda za možnost vybrat si, kam své dítě zařadí, a vyjádřila se takto: „*mohl by poslední dva roky chodit do školky, ale tím, že jsem si mohla vybrat, tak jsem si vybrala. A vůbec toho nelituji*“.

2.1.2 Skupina B

Rozhovor byl veden s rodiči dětí z mateřské školy: paní Malou, paní Zlatou, paní Holou, paní Suchou a panem Konečným.

A. *Důvody rodičů pro zařazení dítěte do předškolní výchovy a vzdělávání*

I. Důvody pro zařazení dítěte do předškolní instituce

Jako hlavní důvod, proč rodiče umisťují své dítě do mateřské školy, se ukázala potřeba toho, aby bylo **dítě v kolektivu**. Tento důvod byl klíčový především pro paní Holou, která by s dcerou mohla být doma, protože je s druhým dítětem na rodičovské dovolené, ale chtěla dceři zajistit možnost navázání vztahů s vrstevníky a naučit se nové věci. Paní Malá a pan Konečný se z důvodu navázání sociálních vazeb rozhodli vyhledat zařízení péče o nejmenší již ve dvou letech věku jejich dětí. Pan Konečný umístil svou dceru do jeslí, nebyl však s touto institucí spokojen. Vyjádřil se takto: „*Mysleli jsme si, že jesle úplně jiným způsobem, že jsou malá školka, ale nevěděli jsme, že jsou organizované úplně jinak*“. Také syn paní Zlaté navštěvoval jesle a soukromou mateřskou školu již před nástupem do veřejné MŠ, důvod byl ale odlišný. Paní Zlatá potřebovala z finančních důvodů využít nabídky pracovat na částečný úvazek.

Nástup do zaměstnání se ukázal jako jeden z dalších motivů také pro paní Malou a paní Suchou, které potřebovaly zpět do pracovního procesu po tříleté rodičovské dovolené.

Paní Suchá vidí ještě jeden důležitý důvod, proč zařadit své dítě do mateřské školy, a to, aby se **naučilo samostatnosti**.

II. Důvody rodičů pro zařazení dítěte do konkrétní mateřské školy

Klíčovým aspektem výběru se ukázala vzdálenost školky od místa bydliště. Rodiče si přejí mít **školku blízko svého domova**. Paní Suchá si myslí, že místo dlouhého dojíždění, může aktivně strávit více času se svou dcerou. V některých případech však rodiče neměli na výběr. Paní Malá a paní Holá upřednostňovaly jiné MŠ, ale jejich **kapacita byla plná**, byly tak nuceny se uchýlit k alternativě. Paní Zlatá musela zajít ještě dál: „*Nedostali jsme se na jinou. Jsme z Prahy 9, musela jsem se papírově přesunout na Prahu 3 a získat tak školku. Nebyl to výběr v tom, co je hezký. Líbila se mi jiná školka, ta má tu zahrádku, ale tam jsem se nedostala*“. Dále zmiňuje, že od příštího roku se jí podařilo sehnat místo ve školce na Praze 9 a celou rodinu tedy čeká zpětné stěhování.

Dalším zmiňovaným důvodem výběru byl líbivý **program mateřské školy**. Pan Konečný dal díky němu dokonce přednost této školce, přestože měl jinou MŠ blíže svému domovu. Paní Malé se zalíbily webové stránky školky, ze kterých si udělala obrázek o fungování režimu dne a zájmových kroužcích.

B. Očekávání rodičů od předškolní výchovy a vzdělávání

III. Jak by měl vypadat den v mateřské škole

Čtyři z pěti rodičů byli touto otázkou velice zaskočení. První odpovědí paní Malé a paní Holé bylo to, že vůbec nemají představu. Reakcí pana Konečného a paní Zlaté bylo dlouhé mlčení. Dostali tedy prostor k zamyšlení. Všichni rodiče se nakonec shodli na tom, že jsou spokojeni s tím, jak to vypadá v této mateřské škole. Paní Zlatá řekla: „*...tak to, co dělají tady. Hrajou si, svačinu, nějaký program. Děti neudrží pozornost, tak to střídání aktivit, písničky, hraní, pohyb.*“ Paní Malá si představuje kombinaci her, volné zábavy a sportu. Dále nějaký cílený program přiměřený věku. Pan Konečný pojal odpověď ze široka, podobně jako paní Holá, s tím, že by si měli děti hrát a něco se k tomu naučit. Paní Suchá přidala, že by se děti měly naučit písničky a básničky a nosit domů obrázky.

IV. Jaké funkce má plnit mateřská škola

Na otázku, k čemu školka především slouží, odpovídali rodiče, že k **navázání sociálních vazeb**. Pan Konečný se vyjádřil, že život v kolektivu je něco, co rodiče doma

svým dětem nemohou nabídnout. S tím souvisí i odpovědi paní Malé a paní Holé, které mluvily o naučení se komunikace s vrstevníky, učení se dělit a domluvit se se spolužákem.

Paní Suchá mluvila o tom, že je důležité **rozvíjet dítě ve všech oblastech**, a to především prostřednictvím nabízených podnětů. Školka by měla mít materiály, které slouží tomuto účelu. Paní Zlatá vnímá funkci školky v **podpoře toho, co se doma rodiče snaží děti naučit**.

Vzdělávací funkce byla byt' jen náznakem obsažena v každé odpovědi, pouze paní Holá ji však vyjádřila explicitně, spolu s tím, že by se děti měly naučit společenským návyku, jako je oslovování a zdravení.

V. Kdo by měl v mateřské škole pracovat

Paní Zlatá a paní Holá měly pocit, že nejde úplně tak o samotné vzdělání, jako spíše o přístup učitelky k dětem. Nakonec však obě zmínily, že alespoň střední pedagogické vzdělání je potřeba. Pan Konečný minimálně na střední pedagogickém vzdělání trvá, stejně jako paní Suchá. Paní Malá nevyžaduje vysokoškolské vzdělání, ale chce, aby děti v mateřské škole učil: „*Učitel vzdělaný pro školku. Myslím si, že stačí to středoškolské. To, že má někdo vysokoškolské vzdělání mi nezaručí, že bude mít k těm dětem lepší přístup*“.

VI. Největší pozitiva této MŠ

Pan Konečný a paní Holá nejvíce oceňují **přístup učitelek**. Paní Holá však zmiňuje, že nemá zkušenosti s jinou MŠ. To samé platí i pro paní Malou, která je dle svých slov spokojená úplně se vším, nicméně jinou zkušenost nemá.

Paní Zlatá oceňuje především **program** a možnost různých kroužků, které děti mají. Paní Suchá vidí největší pozitivum v **individuálním přístupu** k dětem.

VII. Splňuje MŠ očekávání rodičů

Všichni rodiče vypověděli, že mateřská škola jejich očekávání naplňuje. Paní Zlatá však doplnila, že má srovnání i s menšími kolektivem dětí v soukromé mateřské škole a vidí určité rozdíly: „*V té soukromé jich bylo málo, jen pět, líbila se mi ta individuální péče.... Ale*

jak tam bylo pět dětí na jednu učitelku, tak to bylo fajn. Ten individuální přístup, to tady v mateřské škole není úplně možný.“

2.1.3 Shrnutí

V následujících odstavcích se pokusím o komparaci výsledků, které vychází z rozhovorů rodičů dětí z dětských skupin a mateřských škol. Uvědomuji si, že výzkumný vzorek je velice malý, nelze ho tedy jakýmkoliv způsobem zobecnit.

V dětské skupině se podobně jako v mateřské škole ukázaly pracovní důvody jako hlavní **motivace pro zařazení dítěte do předškolní instituce**. Rodiče v obou skupinách udávali, že potřebovali nastoupit do zaměstnání, většinou z finančních důvodů.

V obou skupinách se také čteně vyskytovalo přání rodičů zařadit své potomky do kolektivu jiných dětí, především kvůli navázání vztahů s vrstevníky. Dva rodiče z obou skupin také uvedli, že je pro ně důležité, aby se jejich potomek naučil samostatnosti.

Odpovědi rodičů byly v tomto bodě velice podobné, nelze tedy říct, že by rodiče dětí z dětských skupin měli zcela odlišné důvody k tomu umístit své dítě do předškolní péče.

Shodné odpovědi lze zaznamenat i u důvodů, které rodiče vedly k **umístění dětí do konkrétních institucí**. V první řadě je to nepřijetí dítěte do vybrané mateřské školy. U jedné matky z mateřské školy to bylo z důvodu plné kapacity. U dvou rodičů z dětských skupin bylo příčinou nepřijetí to, že jejich potomkovi bylo méně než tři roky. Ti byli vděční za existenci této alternativy. Také matky dětí z mateřských škol využívaly institucí, které se o jejich děti staraly před třetím rokem života, nebyly to ovšem dětské skupiny. Na čem se dále rodiče při výběru instituce shodují, je mít své dítě v blízkosti, ať už domova či zaměstnání.

Objevovaly se i odlišné odpovědi. Na rozdíl od rodičů dětí z mateřských škol, si rodiče dětí z dětských skupin vybrali tuto instituci kvůli malému počtu dětí připadající na dvě pečující osoby. Pro některé to byl hlavní důvod, jelikož jejich dítě potřebuje individuální přístup, kterého by se dle svých slov v mateřské škole nedočkali.

V mateřské škole se rodičům líbil program, který nabízí. Dvěma z nich to pomohlo při rozhodování.

Všichni rodiče si představují **organizaci dne** víceméně stejně, jak již funguje v dané instituci.

V tom, jaké **funkce** má předškolní instituce plnit, lze také nalézt určité podobnosti. Mnoho rodičů z obou skupin jako první udávali obecnou odpověď a to, že by se děti měly rozvíjet ve všech oblastech. Při podrobnějším dotazování rodiče nejčastěji zmiňovali funkci socializační. Rodiče dětí z mateřských škol zmiňovali funkci vzdělávací a podporu toho, co rodiče učí děti doma. U rodičů dětí z dětských skupin zaznělo, že by ve skupině měl být i prostor ke hraní.

V tom, **kdo by měl v předškolní instituci pracovat**, se shodují skoro všichni rodiče z obou skupin. Vyjádřili se, že jim záleží především na dobrém přístupu k dětem, spíše než na dosaženém vzdělání. Všichni ale trvají na středoškolském pedagogickém vzdělání učitelů. Pouze jedna matka se vyjádřila, že stačí jen základní povědomí o psychologii dítěte.

Přístupu učitelek si vážili rodiče v obou skupinách. Zatímco v mateřské škole byl **oceněný** individuální přístup k dětem pouze jednou, v dětské skupině byl zmíněný během rozhovorů u každého z respondentů. V mateřské škole byl ještě oceňován program, který nabízí. Jedna matka dítěte z dětské skupiny vyzdvihla to, že je instituce otevřená i během svátku a prázdnin.

Všichni rodiče z dětských skupin i mateřských škol uvedli, že **jsou naplněna jejich očekávání** s fungováním instituce.

Cíle, které jsem si v úvodu výzkumu určila, tedy popsat, jaké jsou důvody rodičů pro zařazení dítěte do dětské skupiny a mateřské školy a popsat, co od dětské skupiny a mateřské školy rodiče očekávají, jsem prostřednictvím výše zmíněného splnila.

2.2 Konkrétní oblasti vývoje dítěte v závislosti na očekávání rodičů – popis jednotlivých případů

Na základě analýzy škálovacího dotazníku a záznamového archu o individuálním rozvoji dítěte popisují, co bylo pro rodiče prioritní, aby se jejich děti naučily v oblasti znalostí a dovedností v předškolních zařízeních. Pro přehlednost uvádím popis jednotlivých případů

prostřednictvím tabulky, která seřazuje priority rodičů (od nejvíce důležité k nejméně důležité), ke kterým je připojeno, jestli a jak se dítě v dané znalosti či dovednosti zlepšilo.

2.2.1 Skupina A

I. Paní Bílá – syn Alex

Rodinná anamnéza

Alex je pětiletý chlapec, který nemá žádné sourozence. Trpí vrozenou vadou ucha, a tím je jeho schopnost slyšet částečně omezena. Tento jeho handicap mu však nezpůsobuje žádná vážnější omezení. Do dětské skupiny nastoupil v září roku 2013.

Paní Bílá má bakalářský titul a zastává funkci úřednice ve státní správě. Otec chlapce pracuje ve státní správě spolu s matkou. Manželé žijí ve společné domácnosti.

Vývoj dítěte v závislosti na očekávání rodiče

Priorita rodiče:	Vývoj dítěte:
1. Sociální samostatnost	Alex byl již od začátku schopný navazovat kontakty s dospělými, uměl pozdravit a poděkovat, neměl výraznější problém v komunikaci, byla-li naplněna jeho očekávání. V těchto oblastech tedy nedošlo k výraznému zlepšení. Jeho vývoj byl ale patrný v upevnění si své pozice ve skupině a ve schopnosti spolupracovat se spolužáky.
2. Citová samostatnost	Alex od začátku až ke konci pozorování reagoval stejně necitlivě, pokud se cítil ohrožen či unaven. Ze začátku ještě nebyl absolutně schopen přizpůsobit se jakýmkoliv změnám, na konci byl viditelný posun, kdy chlapci stále činilo problém vyrovnat se se změnami, ale v daleko menší míře.
3. Úroveň komunikace	Chlapec měl již dříve bohatou slovní zásobu, uměl barvy a tvary. Stále ještě přetrvávala nesprávná výslovnost některých hlásek a slov. Později byl schopen vést dialog bez jakýkoliv problémů. Také již rozlišoval časoprostorové pojmy.
4. Praktická samostatnost	Alex byl jen částečně samostatný při dodržování hygienických pravidel a udržování si pořádku ve svých věcech, ke konci už nepotřeboval žádnou pomoc a vše zvládal samostatně.
5. Koordinace ruky a oka	Ze začátku mu činilo potíže zacházení s běžnými předměty, na konci pozorování byly tyto problémy výrazně menší, zlepšilo se i zacházení s drobnějšími předměty. Také dokázal napodobit základní geometrické obrazce. Kresba postavy se stala dokonalou, se všemi detaily.
6. Sociální	Dítě již od začátku vědělo, kde bydlí a co dělají jeho rodiče. Na konci se

informovanost	začal Alex orientovat i v okolí školičky.
7. Diferencované vnímání	V této oblasti chlapec neměl žádný výraznější posun. Slabiky vytleskával bez problémů již od začátku, stejně jako neměl problém v hledání podstatných rozdílů.
8. Logické a myšlenkové operace	Chlapec již od začátku dovedl vyjmenovat číselnou řadu do deseti. Třídění předmětů dle kritéria mu činilo problémy po celou dobu pozorování.
9. Záměrná pozornost	Ze začátku byl Alex velice roztržitý, nedovedl se soustředit ani krátkodobě, naučil se soustředit déle , ale stále přesouval svou pozornost k jiným věcem.
10. Pracovní chování	V této oblasti nebyl znát žádný posun, Alex se sice snaží chápat a dodržovat složitější pravidla a pokyny, stále se mu to ne vždy dařilo.

II. Pan Smrk – syn Otík

Rodinná anamnéza

Otík během školního roku oslavil své čtvrté narozeniny. Má starší sestru. Do dětské skupiny nastoupil v září roku 2014. Pan Smrk pracuje jako státní úředník. Má magisterské vysokoškolské vzdělání. Rodiče Otíka žijí ve společné domácnosti.

Vývoj dítěte v závislosti na očekávání rodiče

Priorita rodiče:	Vývoj dítěte:
1. Citová samostatnost	Otík od začátku neměl žádný problém v této oblasti. Choval se velice citlivě a ohleduplně. Dovedl se přizpůsobit konkrétní činnosti i situaci. Také po celou dobu vystupoval samostatně.
2. Sociální samostatnost	Otík od začátku adekvátně komunikoval s dětmi. Zlepšení bylo vidět u postupování dle pokynů , kdy dovedl postupovat podle již dříve zadaných. Také jeho zařazení do skupiny se výrazně zlepšilo, stal se plnohodnotným členem skupiny, dokázal dobře spolupracovat a rozvíjet a obohacovat společnou hru.
3. Sociální informovanost	Chlapec již uměl udat adresu svého bydliště a dobře se orientoval v prostoru. Během roku získal nové informace o světě kolem sebe , v popředí stál zájem o živočichy, které také uměl bezpečně poznat.
4. Praktická samostatnost	Ze začátku potřeboval Otík pomoc při některých sebeobslužných úkonech, ke konci již pomoc nepotřeboval , byl schopen se plně obsloužit sám.
5. Logické a myšlenkové operace	Chlapec se nezlepšil ve schopnosti vytvářet číselnou řadu, sice se naučil napočítat do deseti, stále však chyboval. V třídění a řazení věcí také nebyl vidět výrazný posun.
6. Diferencované	Otík dovedl vytleskat slabiky a rozlišovat barvy již od začátku. Zlepšil se

vnímání	ve skládání obrázků.
7. Záměrná pozornost	Otík se stále dokázal zabývat jen těmi činnostmi, které pro něj byly aktuálně zajímavé.
8. Pracovní chování	Ze začátku se Otík snažil chápat pravidla a postupovat dle pokynu , ne vždy se mu to ale povedlo. Na konci s tím již neměl žádný problém.
9. Úroveň komunikace	Zlepšení lze pozorovat především v oblasti výslovnosti, kdy začal mluvit jasně a zřetelně . Řeč byla také gramaticky bezchybná .
10. Koordinace ruky a oka	Ke konci byl Otík již zcela zručný při manipulaci s předměty . Výborně vystřihoval a stavěl, což v říjnu ještě v takové míře nebyl schopen. Také jeho grafické dovednosti se výrazně zlepšily , dokonce je na základě slovní instrukce schopen sám nakreslit základní geometrické tvary.

III. Paní Nížinná – dcera Denisa

Rodinná anamnéza

Denisa je čtyřletá holčička, která nemá žádné sourozence. Do dětské skupiny nastoupila v říjnu 2015.

Paní Nížinná je úřednicí ve státní správě. Má magisterské vysokoškolské vzdělání. Žije ve společné domácnosti se svým manželem.

Vývoj dítěte v závislosti na očekávání rodiče

Priorita rodiče:	Vývoj dítěte:
1. Záměrná pozornost	Ze začátku byla Denisa velice roztržitá, nedokázala se ani na chvíli na nic soustředit. To se během roku zlepšilo a začala být schopna se krátkodobě soustředit , ale stále přesouvala svou pozornost k novým činnostem.
2. Praktická samostatnost	Deniska zvládala pouze jednoduché sebeobslužné úkony. Neuměla se obléknout a neuklízela po sobě nepořádek. Na konci již byla schopna se sama obsloužit , jen někdy potřebovala radu či pomoc.
3. Citová samostatnost	V počátku měla Denisa veliký problém vyrovnat se změnou a přizpůsobování se konkrétní činnosti. V této oblasti dosáhla výrazného posunu a stala se zcela adaptabilní .
4. Sociální samostatnost	Denisa komunikovala a spolupracovala s dětmi celkem bez větších problémů již od začátku, nicméně na konci roku se stala plnohodnotným členem skupiny, kdy se snažila být druhému dítěti partnerem .
5. Úroveň komunikace	U Denisy přetrvávaly artikulační problémy a chyby v mluvnických kategoriích. Již od začátku měla bohatou slovní zásobu a byla schopna se vyjadřovat ve složitějších větách. Zlepšení se projevilo především ve schopnosti vést dialog , kdy komunikace probíhala již bez problémů. Také

	orientace v časoprostorových pojmech se stala téměř dokonalou.
6. Koordinace ruky a oka	Přestože stále přetrvávali problémy při manipulaci s drobnějšími předměty , byl v této oblasti viditelný posun. Tužku již držela správně , sice trochu křečovitě, ale výrazně lépe, než tomu bylo ze začátku. Také již dokázala napodobit základní geometrické tvary .
7. Sociální informovanost	Denisa během roku získala mnoho informací o světě kolem sebe . Dosáhla výrazného posunu, znala více živočichů a rostlin. Největší problém měla v pojmenování povolání, což na konci již bez obtíží zvládala.
8. Diferencované vnímání	Denisa ze začátku měla problém v rozlišování barev , v průběhu pozorování začala tuto dovednost zvládat bez obtíží.
9. Pracovní chování	Ze začátku nebyla Denisa schopna dlouhodobě vydržet u jakékoliv činnosti, to se v průběhu roku zlepšilo, děvče u činností vydrželo déle, také lépe chápala pravidla a pokyny učitelky .
10. Logické a myšlenkové operace	Deniska byla ke konci schopna vyjmenovat číselnou řadu do pěti, občas ale chybovala. Třídění a řazení jí stále činilo problémy.

IV. Paní Novotná – dcera Janička

Rodinná anamnéza

Janička oslavila v říjnu čtyřleté narozeniny. Je jediným dítětem svých rodičů. Do dětské skupiny nastoupila v lednu roku 2015.

Paní Novotná je úřednicí ve státní správě, má vysokoškolské vzdělání s doktorským titulem. Rodiče jsou manželé a žijí ve společné domácnosti.

Vývoj dítěte v závislosti na očekávání rodiče

Priorita rodiče:	Vývoj dítěte:
1. Citová samostatnost	Janička se od začátku jevila jako emočně stálá, bez velkých výkyvů. Byla schopna se přizpůsobit všem činnostem a neměla problém s odložením svých přání.
2. Praktická samostatnost	Holčička byla schopna se sama obsloužit, občas potřebovala pomoc s oblékáním. Zlepšila se ve starání se o věci , to co si půjčila již byla schopna vrátit zpět na své místo, dokonce začala uklízet i po ostatních dětech.
3. Sociální samostatnost	Janička od začátku celkem bez problémů komunikovala a spolupracovala s ostatními dětmi. Byla plnohodnotným členem skupiny a dokázala vymyslet zábavu a hry i pro jiné děti. Na konci pozorování již plně rozuměla pravidlům a byla schopna se řídit pokyny , což jí ze začátku

	dělalo trochu problém.
4. Sociální informovanost	Naučila se novým poznatkům o světě a velice ráda je prezentovala dál. Ze začátku jí činilo problém říct si, co potřebuje, to se ovšem změnilo a na konci již uměla přijít s jakoukoliv žádostí za paní učitelkou.
5. Úroveň komunikace	U Janičky přetrvával problém s artikulací slov, řeč však byla gramaticky bezchybná s bohatou slovní zásobou. V začátcích sice chápala časoprostorové pojmy, na konci již byla schopna jich správně užívat.
6. Pracovní chování	V této oblasti nedošlo k žádnému posunu. Janička již od začátku dokázala přijmout jakýkoliv úkol či povinnost.
7. Záměrná pozornost	Ze začátku se soustředěně zabývala pouze činnostmi, které jí zajímaly, ke konci již byla schopna se plně zabývat i aktivitami, které jí nepřipadají tak atraktivní.
8. Koordinace ruky a oka	Janička měla problémy zacházet s běžnými předměty, to se změnilo a začala dobře manipulovat s nůžkami, správně držet tužku. Také se naučila napodobit základní geometrické tvary.
9. Logické a myšlenkové operace	Janička byla po celou dobu schopna počítat číselnou řadu po jedné či třídít předměty dle kritérií. V této oblasti nedošlo k výraznému posunu.
10. Diferencované vnímání	Holčička od začátku dokázala rozlišit figuru a pozadí, dovedla vytleskat slabiky ve slově i najít rozdíly mezi dvěma obrázky.

V. Paní Bradáčová – syn Patrik

Rodinná anamnéza

Páťa je čerstvě čtyřletý chlapec, který nastoupil do dětské skupiny v březnu 2015. Je jedináček a žije ve střídavé péči matky a otce. Paní Bradáčová je úřednicí ve státní správě se středoškolským vzděláním.

Vývoj dítěte v závislosti na očekávání rodiče

Priorita rodiče:	Vývoj dítěte:
1. Pracovní chování	Od začátku neměl Patrik problém s tím, aby postupoval dle pokynů zadaných učitelkou, stejně jako přijmout povinnost či úkol.
2. Záměrná pozornost	Páťa se byl plně schopen soustředěně zabývat činnostmi, které ho zajímají, a to se v průběhu roku nezměnilo.
3. Koordinace ruky a oka	Výrazná změna nastala u manipulace s předměty , kdy Patrik v této oblasti sice ještě nebyl dokonalý, ale velice se zlepšil. Také se posunul v grafických dovednostech , přestože tužku držel stále nesprávně, dokázal napodobit základní geometrické znaky.

4. Praktická samostatnost	V začátcích zvládal jen jednoduché sebeobslužné úkony, v průběhu se posunul a ke konci byl schopen se obsloužit sám s radou či pomocí paní učitelky.
5. Sociální informovanost	Patrik se naučil svou adresu a vyznat se ve svém okolí . Načerpал spoustu nových znalostí týkajících se přírody a života lidí .
6. Citová samostatnost	Chlapec byl od začátku přizpůsobivý, snažil se řídit pravidly a dokázal vyjádřit svůj názor.
7. Sociální samostatnost	Společenskými pravidly se snažil řídit po celou dobu. Komunikace se spolužáky byla ze začátku nejistá, ke konci již zcela bezproblémová . S dětmi se také naučil výborně spolupracovat a zcela se začlenil do skupiny .
8. Úroveň komunikace	Páťa se vyjadřoval v jednoduchých, víceslovných větách, měl bohatou slovní zásobu a mluvil převážně gramaticky správně, přetrvávala však nesprávná výslovnost některých hlásek. Zlepšil se ve schopnosti vést dialog , stále však s problémy. Také se naučil všechny barvy a začal zvládat základní orientaci v prostoru a čase bez vážnějších obtíží.
9. Logické a myšlenkové operace	Ze začátku nepoužíval vůbec číselné pojmy, ke konci byl již schopen vytvářet číselnou řadu , i když s množstvím chyb.
10. Diferencované vnímání	Patrik se zlepšil v rozlišování podstatných znaků , uměl najít rozdíly mezi dvěma obrázky, což mu ze začátku činilo potíže.

2.2.2 Skupina B

VI. Paní Malá – syn Jáchym

Rodinná anamnéza

Jáchym je čtyřletý chlapeček, který vyrůstá jako jedináček v úplné rodině. Do školky nastoupil v září 2015. Paní Malá je vysokoškolsky vzdělaná inženýrka, která pracuje na pozici ekonomky.

Vývoj dítěte v závislosti na očekávání rodiče

Priorita rodiče:	Vývoj dítěte:
1. Pracovní chování	Ze začátku měl Jáchym obtíže s dodržováním pravidel a pokynů. To se v průběhu roku změnilo. Ke konci byl schopen pravidla i jejich smysl pochopit , dokázal se jimi také řídit. Dodržel i jednoduché pokyny .
2. Citová	Pro Jáchyma bylo nemyslitelné, že by odložil přání na pozdější dobu. Ke

samostatnost	konci pozorování byl již schopen se přizpůsobit konkrétní situaci a činnosti .
3. Záměrná pozornost	Na začátku školního roku měl chlapec problémy vydržet se soustředit déle jak pár minut, ke konci se dovedl soustředit sice déle , ale pouze na věci, které ho zajímaly.
4. Sociální samostatnost	Jáchym se ze začátku od kolektivu spíše odtahoval, spolupráci s ostatními dětmi vnímal spíše jako nutné zlo. Na konci roku se již plně zapojil do práce ve skupině a tato spolupráce mu činila radost.
5. Logické a myšlenkové operace	Již od začátku byl schopen vyjmenovat číselnou řadu, uměl třídit dle kritérií a správně porovnával velikost i tvar.
6. Diferencované vnímání	Posun byl ve schopnosti lépe rozkládat a skládat obrazce.
7. Úroveň komunikace	Chlapec měl bohatou slovní zásobu, začal se vyjadřovat v jednoduchých souvětích , kde však stále přetrvávala nesprávná výslovnost některých hlásek. Na rozdíl od začátku roku dokázal vést cílený dialog .
8. Koordinace ruky a oka	Stále přetrvávaly problémy při manipulaci s běžnými předměty, bylo zde však viditelné zlepšení v držení nůžek i tužky .
9. Sociální informovanost	Během školního roku dostal Jáchym spoustu nových informací , především o rostlinách, které do té doby nebyl schopný rozeznat.
10. Praktická samostatnost	Chlapec měl zvládnuté sebeobslužné dovednosti již počátkem roku. Stále však potřeboval s některými úkony pomoci či poradit.

VII. Pan Konečný – dcera Tereza

Rodinná anamnéza

Tereza v únoru oslavila své čtvrté narozeniny. Má staršího bratra. Do mateřské školy nastoupila v září 2015. Pan Konečný je programátor s vysokoškolským vzděláním. Otec žije ve společné domácnosti s matkou dítěte.

Vývoj dítěte v závislosti na očekávání rodiče

Priorita rodiče:	Vývoj dítěte:
1. Sociální samostatnost	Tereza měla stále velké problémy se společenskými pravidly, často nepoděkovala a nepoprosila. Ze začátku jí dělalo problémy komunikovat s ostatními dětmi , příliš se ve skupině neprojevovala. To se sice zlepšilo, spíše formou získání si pozornosti. Spolupráci s dětmi ze začátku nenavazovala vůbec, postupně to začínala zkoušet, spolupráce však neměla dlouhé trvání.

2. Pracovní chování	Holčička ze začátku chápala pouze jednoduchá pravidla, kterými se stejně moc neřídila. V tomto směru dosáhla posunu a začala určitá pravidla respektovat .
3. Záměrná pozornost	Dívka se stále dokázala soustředit jen krátkodobě, jednoduše se nechala vyrušit vedlejšími podněty.
4. Sociální informovanost	Tereza získala spoustu nových informací, nebyla je však schopna dále reprodukovat.
5. Praktická samostatnost	Holčička se zlepšila v udržování pořádku, více se starala o své věci . V oblékání stále potřebovala pomoc učitelky.
6. Úroveň komunikace	Tereza měla malou slovní zásobu, stále chybovala v mluvnických kategoriích a vyslovovala špatně většinu hlásek. Na rozdíl od toho, jak to bylo ze začátku roku, se začala vyjadřovat v jednoduchých větách . Dokázala již pojmenovat všechny barvy a některé geometrické tvary .
7. Koordinace ruky a oka	Začala lépe držet nůžky i tužku. Zlepšily se i grafické dovednosti , již pouze nečmárala, ale snažila se napodobit základní geometrické obrazce.
8. Diferencované vnímání	Tereza začala být schopna vytleskat jednotlivé slabiky . Posun byl vidět i ve skládání obrázků .
9. Logické a myšlenkové operace	Dívka ze začátku neužívala číselných pojmů, později začala užívat číslovek . Také se naučila třídít předměty dle barvy a velikosti .
10. Citová samostatnost	Ze začátku měla výrazné výkyvy nálad a nepřiměřené reakce. Později změny a nové situace zvládala , většinou však za pomoci dospělého.

VIII. Paní Zlatá – syn David

Rodinná anamnéza

Davídek je čerstvě čtyřletý chlapec, který začal chodit do mateřské školy v září 2015. Je jedináček a pochází ze dvoujazyčného prostředí (otec je Slovensky hovořící). Paní Zlatá je vysokoškolačka, která pracuje jako analytička.

Vývoj dítěte v závislosti na očekávání rodiče

Priorita rodiče:	Vývoj dítěte:
1. Záměrná pozornost	Ze začátku byl David velmi roztržitý, nechal se často vyrušit jinými podněty. Ke konci se již dokázal zabývat soustředěně takovými činnostmi, které ho bavili.
2. Praktická samostatnost	Davídek se neuměl sám obléknout, také po sobě neudržoval pořádek a věcně něco někde zapomínal uklidit. V závěru již tyto úkony zvládal samostatně , jen za občasné pomoci učitelky.

3. Sociální informovanost	David uměl říct svou adresu již dříve. Ve školce nabyl nové vědomosti , především se zajímal o zvířátka, která byl schopen pojmenovat a mluvit o nich.
4. Citová samostatnost	Chlapec reagoval občas přehnaně citlivě, především nebylo-li hned splněno jeho přání, což se moc v průběhu roku nezměnilo. Také přizpůsobení se nějaké činnosti se nestalo jeho silnou stránkou, měl v této oblasti značné problémy.
5. Logické a myšlenkové operace	David se naučil třídit předměty dle tvaru a barvy. Také začal vytvářet číselnou řadu , sice s chybami, ale s velkým potěšením.
6. Sociální samostatnost	Jeho pozice ve skupině se upevnila. Ze začátku bylo vidět, že má veliký zájem navazovat kontakty s druhými, ale příliš se mu to nedařilo. Ke konci již zkoušel komunikovat , nicméně stále s obtížemi.
7. Úroveň komunikace	Davídek měl dobrou slovní zásobu, začal mluvit ve víceslovných větách , některé hlásky však vyslovoval špatně. Ze začátku dělal často chyby v některých mluvnických kategoriích, později už chyboval méně .
8. Koordinace ruky a oka	Chlapce výtvarné činnosti velice bavily, byl to také důvod, proč se stal schopný velice zručně manipulovat s předměty . Tužku začal držet správně třemi prsty, stále ale křečovitě.
9. Pracovní chování	Z počátku byl schopen se řídit pokyny, ale v průběhu činnosti od nich upouštěl. Pravidla ze začátku nechápal, ke konci měl snahu je dodržovat , ne však vždy úspěšně.
10. Diferencované vnímání	David již dovedl složit i složitější obrázek a vytleskat slabiky ve slově.

IX. Paní Suchá – dcera Eva

Rodinná anamnéza

Eva je tříletá temperamentní holčička. Do školky nastoupila v září 2015. Má starší sestru. Paní Suchá je učitelka v mateřské škole se středoškolským vzděláním. Otec s matkou dítěte vyrůstají ve společné domácnosti.

Vývoj dítěte v závislosti na očekávání rodiče

Priorita rodiče:	Vývoj dítěte:
1. Citová samostatnost	Evička po celou dobu nedokázala odložit svá přání na pozdější dobu. Začala být schopna přijmout drobný neúspěch a za pomoci dospělého se vyrovnat se změnou situace.

2. Záměrná pozornost	Holčička měla ze začátku veliký problém se soustředěním. Později už byla schopna se koncentrovat déle , pořád však měla tendenci přesouvat svou pozornost k novým činnostem.
3. Logické a myšlenkové operace	Evička začala užívat číslovek , neuměla ale vyjmenovat číselnou řadu do tří bez chybování. Stále nedovedla třídít a řadít předměty dle kritérií, aniž by se zmýlila.
4. Pracovní chování	Oproti počátku byla Evička schopna pochopit pravidla uplatňovaná v mateřské škole i jejich smysl a také se je snažila dodržovat. Naučila se také dodržovat jednoduché pokyny a vykonávat požadované činnosti .
5. Koordinace ruky a oka	Ze začátku měla menší problém, později se stala velice zručná při manipulaci s drobnými předměty. Koordinace ruky a oka byla téměř dokonalá, tužku však stále držela špatně čtyřmi prsty. Byla již schopna napodobit základní geometrické tvary .
6. Sociální samostatnost	Stále měla problémy se společenskými pravidly, učitelka jí musela pobízet, aby je dodržovala. Komunikace a spolupráce se spolužáky se zlepšila , stala se součástí kolektivu, i když si svou pozornost někdy vynucovala.
7. Sociální informovanost	Evička po celou dobu neuměla říct svou adresu. Naučila se však nové poznatky o životě kolem sebe, nicméně pro nedostatek koncentrace byly tyto znalosti jen povrchní.
8. Praktická samostatnost	Stále potřebovala výraznou pomoc při oblékání. Zlepšila se v umíst'ování věcí zpět tak, kam patří a dovedla po sobě uklidit , co si půjčila.
9. Úroveň komunikace	Evička dlouho mluvila velice málo. Během roku si začala aktivně rozšiřovat slovník , vyslovovala však nesprávně některé hlásky a slova, také chybovala v mluvnických kategoriích. Na konci již pochopila některé časoprostorové pojmy .
10. Diferencované vnímání	Evička se naučila rozeznávat barvy . Také se zlepšila ve skládání obrázků . Stále jí dělalo problém vytleskat slabiky ve slovech.

X. Paní Holá - Thea

Rodinná anamnéza

Thea je čtyřletá aktivní holčička. Má mladší sestru. Do mateřské školy nastoupila v září roku 2015. Paní Holá pracuje jako poštovní úřednice a má středoškolské vzdělání. Matka a otec Thei jsou manželé a žijí ve společné domácnosti.

Vývoj dítěte v závislosti na očekávání rodiče

Priorita rodiče:	Vývoj dítěte:
1. Praktická samostatnost	Thea na začátku skoro nepotřebovala žádnou pomoc v sebeobslužných dovednostech. Na konci kolem sebe dokázala udržovat pořádek , uklízela po sobě hračky či rozlitý čaj.
2. Diferencované vnímání	Holčička uměla rozlišit barvy a tvary již dříve. Ke konci dokázala najít rozdíl mezi dvěma obrázky, také se naučila složit obrázek z několika tvarů.
3. Citová samostatnost	Thea byla emočně stálá, neměla žádné výraznější výkyvy nálad. Od začátku se dovedla přizpůsobit konkrétní činnosti. Svůj názor prosazovala přiměřeně.
4. Logické a myšlenkové operace	Naučila se počítat po jedné , zvládá i jednoduchou řadu. Naučila se třídit předměty dle barvy, tvaru i velikosti.
5. Pracovní chování	Thea ani ze začátku neměla problém s postupováním dle pokynů či přijmout povinnost. Co ale neuměla, bylo dokončit svou práci ve chvíli, kdy jí přestala bavit. To se změnilo a na konci už Thea od práce neodbíhala .
6. Sociální samostatnost	Holčička od začátku zvládala základní společenská pravidla, uměla pozdravit i poděkovat. Hned se stala součástí kolektivu, byla komunikativní a s dětmi dokázala bez problémů spolupracovat.
7. Koordinace ruky a oka	Thea se velice zlepšila při manipulaci s drobnými předměty , začala lépe stříhat a kreslit. Tužku však stále držela nesprávně čtyřmi prsty. Grafické dovednosti byly stále omezené, později se alespoň pokouší zobrazit jednoduché znaky a tvary .
8. Sociální informovanost	Děvčátko vědělo, kde bydlí již od začátku. Její všeobecné znalosti byly také na dobré úrovni, staly se však podrobnější a ucelenější . V prostředí školky se pohybovala a vystupovala samostatně.
9. Záměrná pozornost	Ze začátku se byla sice schopna soustředit déle, ale často přesouvala pozornost k jiným věcem. Začala být schopna se koncentrovat i trochu déle , především však na věci, které jí zajímaly.
10. Úroveň komunikace	Thea měla bohatou slovní zásobu a byla schopna se vyjádřit v jednoduchých souvětích po celou dobu. Vést dialog zvládala již lépe , stále měla občasné problémy. Zlepšila se v užívání časoprostorových pojmů .

2.2.3 Shrnutí

Cílem této části výzkumu bylo popsat, co rodiče očekávají od předškolních zařízení v rámci individuálního rozvoje dítěte a zda-li vývoj dětí odpovídá těmto očekáváním. Cíl byl naplněn, což dokazují výsledky, které uvádím v následujícím textu.

Paní Bílá očekávala, že se její chlapec naučí v dětské skupině především **sociální a citové samostatnosti**. V obou těchto případech dítě dosáhlo výrazného zlepšení, stejně jako v oblasti **úrovně komunikace** a praktické samostatnosti, které se také objevily v prvních pěti prioritách paní Bílé. Navzdory nevelké důležitosti, kterou připisuje matka naučení se záměrné pozornosti, se Alex zlepšil výrazněji i v této oblasti.

Pan Smrk viděl také jako prioritní naučení **citové samostatnosti**. V této oblasti však jeho syn nedosáhl žádného posunu, protože již od začátku byl Otík na vysoké úrovni. Naopak výrazného zlepšení Otík dosáhl v **sociální samostatnosti a informovanosti**, což pro pana Smrka mělo také velkou váhu. Ačkoliv udal koordinaci ruky a oka na posledním místě z hlediska důležitosti, Otík v této oblasti dosáhl nejvýraznějšího zlepšení.

Paní Nížinná chce, aby dětská skupina naučila dítě především **záměrné pozornosti, praktické, citové a sociální samostatnosti**. Ve všech těchto oblastech se Deniska výrazně zlepšila. Stejně zlepšení lze pozorovat i u pracovního chování a v oblasti koordinace ruky a oka, kterým ale paní Nížinná neukládá zas tak velkou prioritu.

Paní Novotná umístila své dítě do dětské skupiny s tím, že se zde naučí **citovou, praktickou a sociální samostatnost**. V oblasti citové nebyl u Janičky zaznamenán žádný posun, oproti tomu v praktické a sociální je posun výrazný. I když to pro paní Novotnou nebylo prioritní, je vidět zřetelný vývoj v oblasti koordinace ruky a oka. V těch oblastech, které nepovažovala paní Novotná za důležité, se Janička nijak neposunula.

Paní Bradáčová chce, aby se její dítě v dětské skupině naučilo především **pracovnímu chování a záměrné pozornosti**. V těchto oblastech však Patrik neprošel žádným velkým vývojem, jelikož měl tyto dovednosti již zvládnuté. Výrazný posun je však vidět v oblasti **koordinace ruky a oka a praktické samostatnosti**, které také stály v popředí důležitosti. Sociální samostatnost nepovažovala paní Bradáčová za tolik podstatnou, přesto je zde vidět asi největší vývoj.

Paní Malá si myslí, že nejdůležitější oblastí, kterou by se mělo dítě v mateřské škole naučit, je **pracovní chování**. Jáchym se v této oblasti opravdu posunul, stejně jako v **citové samostatnosti a záměrné pozornosti**. Sociální samostatnost měla až čtvrtou pozici z hlediska priorit, při tom by se dalo říci, že právě zde je viditelný největší vývoj. Naučení praktické

samostatnosti nepovažovala paní Malá za podstatné, Jáchym se také v tomto směru neposunul.

V oblasti **sociální samostatnosti**, kterou bere pan Konečný jak prioritní, udělala Tereza sice pokroky, nebyly však tak výrazné. Posun šel pozorovat v **pracovním chování**, které udává na druhém místě. Ve třetí uvedené **záměrné pozornosti** dívka nedosáhla žádného pokroku. Asi největšího posunu dosáhla Tereza v oblasti citové samostatnosti, tu však otec uvedl až na posledním místě priorit.

Paní Zlatá si představuje, že se její chlapec ve školce naučí především **záměrné pozornosti, citové samostatnosti a sociální informovanosti**. Ve všech oblastech se David během roku posunul. Také citová samostatnost stála v popředí jejího žebříčku, zde jsme se však žádného vývoje nedočkali. David se ale velice zlepšil i v úrovni komunikace. Můžeme se zamyslet nad tím, jestli to nebude z toho důvodu, že pochází z bilingvního prostředí a gramatickou správnost slov odposlouchal od ostatních dětí ve školce. Přestože koordinaci ruky a oka, pracovní chování a diferencované vnímání uvádí paní Zlatá až jako poslední ze svých priorit, dosáhl David výrazného posunu i zde.

Za prioritní určila paní Suchá **citovou samostatnost a záměrnou pozornost**. V těchto oblastech se Evička zlepšila. V oblasti **logických a myšlenkových operací**, které byly na třetím místě důležitosti, udělala posun jen minimální. Zlepšilo se i Evičky pracovní chování (bylo na čtvrtém místě priorit) a praktická samostatnost, kterou matka neviděla tak prioritní, ale kde je vývoj výrazný. Úroveň komunikace hodnotila paní Suchá za skoro nejméně důležitou, navzdory tomu zde udělala Evička asi nejvýraznější posun, protože se během roku znatelně rozmluvila.

Paní Holá určila jako nejdůležitější **praktickou samostatnost**. V této oblasti dosáhla Thea sice posunu, nebyl však tak výrazný, protože spoustu úkonů zvládala již z domova. **Diferencované vnímání** uvedla na druhém místě, zde je i zaznamenaný posun, který ovšem není znatelný v oblasti **citové samostatnosti**, která byla na třetím místě důležitosti. Největší problém má Thea stále v oblasti logických a myšlenkových operací, kde se ani v průběhu roku v mateřské škole nedokázala výrazněji posunout, přestože je to v popředí matčiny priorit.

Očekávání rodičů v podobě jejich třech prvních priorit v oblast individuálního rozvoje dítěte **se v dětské skupině zcela naplnilo u dvou rodičů**. U zbývajících pouze částečně s tím, že u dvou rodičů se dítě neposunulo v té oblasti, kterou udávali jako nejdůležitější.

Podobné výsledky se ukázaly i **v mateřské škole**. Při hodnocení prvních tří priorit je u **dvou dětí vidět jednoznačný posun**, u tří jen částečný.

3 Diskuze

V praktické části se mi podařilo získat lepší představu o tom, jaké důvody vedou rodiče k zařazení dítěte do předškolní péče a co od ní očekávají. Z výzkumu vyplývají určité informace, které se shodují s fakty popsány v teoretické části práce. Jak uvádí Křížková (2008), většina rodin je závislá na příjmech obou partnerů. Právě potřeba nástupu do zaměstnání se ukázala být nejdůležitější motivací pro zařazení dítěte do dětské skupiny či mateřské školy. V některých případech hledali rodiče jinou alternativu předškolní péče již dříve. Důvodem bylo většinou to, že měli děti mladší tří let, nebo v případě, kdy si vybrali rodičovskou dovolenou pouze na dva roky. Umístili proto své dítě do jeslí nebo jiných soukromých zařízení, jejichž péče byla placená. Často navíc nebyli spokojeni s jejich organizací. Mít kvalitní instituci předškolního vzdělávání i pro děti mladší tří let si tedy rodiče přejí. Požadavek na vznik takových institucí s jasně stanovenými pravidly je zařazen také mezi Barcelonské cíle (Evropská komise, 2013), jak je již zmíněno v teoretické části.

Potřeba socializace se ukázala jako další z důvodů, proč rodiče svěřují své dítě do péče předškolním institucím. Utváření podmínek pro socializaci uváděli také jako jednu z hlavních funkcí, kterou by dětská skupina či školka měla plnit. To je v souladu s klíčovými kompetencemi popsány v rámcovém vzdělávacím programu (2004).

Velice překvapivý byl pro mě fakt, že rodiče často nedokázali jednoznačně odpovědět na otázku, jakou mají představu o tom, jak by měl den v mateřské škole či v dětské skupině vypadat. Většina rodičů nakonec odpověděla, že jim vyhovuje stávající režim v dané instituci. Je otázkou, zda jsou jejich odpovědi dány zažitou představou o fungování takových zařízení, či jestli jim nastavený režim opravdu vyhovuje. Především na rodičích, kteří měli své děti v mateřské škole, bylo vidět, že se nad danou otázkou nikdy nezamýšleli. U rodičů dětí z dětských skupin byly odpovědi promyšlenější. Lze to připisovat tomu, že se o to, jak je „výuka“ v dětské skupině postavená, zajímali již dříve. A to pravděpodobně proto, že se rozhodli umístit svého potomka do zcela nové instituce, o jejíž fungování toho není moc známo.

Navzdory tomu, že v dětské skupině může podle zákona pracovat i méně kvalifikovaný personál, většina rodičů si přála, aby pečující osoby měly střední pedagogické

vzdělání. Zajímavostí je, že ani rodiče dětí z mateřských škol netrvali na vysokoškolském vzdělání učitelů.

Jak je z výzkumu zřejmé, každé dítě se vyvíjí jinou rychlostí a podle toho by se k nim mělo přistupovat. Právě osobní přístup v rozhovorech považovali za důležitý především rodiče dětí z dětských skupin. Individuální přístup, který je hlavním znakem osobnostně orientovaného modelu práce s dětmi, jak ho popisuje Opravilová. (Opravilová In: Kolláriková, 2001), se ve zkoumané dětské skupině projevoval zejména respektováním individuálních potřeb dětí, a to v mnoha oblastech. Zřejmá byla také snaha vyjít vstříc samotným rodičům.

Z výzkumu vyplývá, že priority jednotlivých rodičů se liší. Každý rodič očekává od předškolního vzdělávání něco trochu jiného. Můžeme se zamyslet nad tím, zda to, co rodiče jmenovali jako důležité v předškolní výchově, se shoduje s prioritami jejich vlastní výchovy. Pokud by u dítěte rozvíjeli stejné schopnosti, jaké očekávají, že se naučí v dětské skupině či školce již dříve, zaznamenaný posun by nemohl být tak velký jako u dětí, které jsou v daných oblastech rozvíjeny až v předškolním zařízení.

Za povšimnutí stojí, že přes celkové rozdíly v seřazení priorit, byly některé z nich u většiny rodičů shodně v popředí. Mezi nimi zejména sociální samostatnost, kterou dotazovaní rodiče považovali za jednu z pěti nejdůležitějších. Tento fakt koresponduje se získanými informacemi v první části mého výzkumu, kde se ukázalo, že rodiče chtějí, aby jejich děti dokázaly navázat spolupráci a komunikovat s ostatními dětmi. V této oblasti byl u všech pozorovaných dětí viditelný posun.

U rodičů dětí z mateřských škol se v první pětici důležitosti nejčastěji objevovala schopnost záměrné pozornosti, tedy koncentrace na úkol. U dětí bylo sice v tomto ohledu vidět určité zlepšení, nejednalo se však o změny markantní. To může být důsledkem většího počtu dětí ve třídách mateřských škol, který znemožňuje vyučujícímu sledovat, zda se jednotlivé děti skutečně zabývají tím, co jim bylo zadáno. To však zřejmě nebude hlavním důvodem, neboť ani u dětí v dětských skupinách nebyl posun o mnoho výraznější, přestože dohled nad nimi je daleko větší. Vysvětlením obecně malého posunu v dané oblasti by mohlo být to, že schopnost koncentrace je spíše vývojovou záležitostí, kterou lze podporovat, ne však jednoznačně „naučit“.

Přestože to nebylo cílem mého výzkumu, zaznamenala jsem určité podobnosti v individuálním rozvoji dětí. U všech dětí je vidět posun v oblasti koordinace ruky a oka. Tento fakt může být výsledkem toho, že v obou skupinách jsou výtvarné činnosti každodenní součástí režimu dne a učitelé i pečující osoby se právě na rozvoj grafomotorických dovedností zaměřují. Také v oblasti praktické samostatnosti, tedy schopnosti starat se o své věci a samostatně zvládat sebeobslužné dovednosti, je znatelný posun skoro u všech dětí. U dětí z mateřské školy byl ale o něco výraznější. To může být dáno potřebou učitelů, na které připadá větší počet dětí, naučit tuto dovednost svěřené děti co nejrychleji. V dětských skupinách to pro pečující osoby nemusí být prioritou, což může pozorované rozdíly vysvětlovat.

V případě dětské skupiny a mateřské školy, které byly součástí mého výzkumu, nebyly výrazné rozdíly v jejich fungování, ať už se jednalo o organizaci dne nebo o obsah výuky. Dle mého názoru se jako velké pozitivum dětské skupiny ukázal malý počet dětí připadající na pečující osoby, který umožnil osobnější přístup k dětem. Z toho však nelze vyvozovat obecnější závěry, protože zákon umožňuje vznik i takových skupin, které se budou od mateřských škol organizačně výrazně lišit. Největší problém, který v zákoně o poskytování služeb v dětské skupině spatřuji, je nekonkretizovaný plán výchovy. Ten sice musí být sepsán, nejsou k němu však žádná předepsaná kritéria. Dle mého názoru by bylo do budoucna užitečné plán výchovy specifikovat. Myslím si, že řešením by mohla být například povinnost vycházet z rámcového vzdělávacího programu.

Závěr

Diplomová práce se zabývala nově vzniklou institucí zvanou dětská skupina, která zaplnila prázdné místo v oblasti péče o děti od jednoho roku. Vedle mateřské školy představuje jedinou předškolní instituci, která má zákonem jasně stanovená pravidla organizace. Při jejím vzniku se vedly diskuze, jestli může být vhodnou alternativou předškolní výchovy a vzdělávání. Prostřednictvím předcházejícího textu jsem se pokusila na tyto otázky odpovědět.

Cílem mé práce bylo představit dětskou skupinu jako jednu z forem předškolní výchovy a vzdělávání, popsat její fungování a pohled na ni jako na alternativu k jiným typům předškolní péče, především k mateřským školám. V teoretické části bylo tohoto záměru dosaženo prostřednictvím pěti kapitol.

První z nich se zaměřila na cíle předškolní výchovy a vzdělávání. Byl představen osobnostně orientovaný model práce s dětmi, který změnil pohled na výchovu a vzdělávání. Z tohoto modelu pak vychází cíle popsané v Bíle knize a rámcovém vzdělávacím programu. Další část práce představila jednotlivá zařízení rané péče fungující v České republice. S postupným rušením jeslí a nedostatkem míst v mateřských školách se mnoho rodičů dostalo do tíživé situace, která spočívá v tom, že nemají komu v případě potřeby svěřit své dítě. Instituce dětské skupiny vznikla právě proto, aby tento problém pomohla vyřešit. Třetí kapitola popisuje další motivy vzniku dětských skupin. Hlavním z nich byla snaha pomoci rodičům, a to především matkám, v nástupu do zaměstnání po rodičovské dovolené. Většina rodin je totiž závislá na příjmech obou partnerů, nemluvě o rodičích samoživitelích, jejichž plat je finančním zdrojem pro celou rodinu. Čtvrtá kapitola porovnává legislativní zakotvení dětské skupiny a mateřské školy. Nejvýraznější rozdíly lze nalézt především u dětských skupin do 12 dětí. V jejich případě nemusí požadované prostory splňovat tak přísná kritéria, čímž je případným zájemcům zřizování dětských skupin ulehčeno. Na rozdíl od mateřských škol je dětským skupinám umožněno fungovat dle toho, jaký plán výchovy si zvolí. V evidenci MPSV lze vidět, že možnost zřízení dětské skupiny využívají jak zaměstnavatelé, tak i jiné organizace, které představuje poslední kapitola teoretické části.

Praktická část mé práce se zaměřila na konkrétní důvody, které vedly rodiče k umístění dítěte do instituce předškolní péče. Zjišťovala jsem také, co od jejího fungování očekávají a zda jsou tato jejich očekávání naplněna. Výzkum byl realizován prostřednictvím

mnohopřípadové studie, která zahrnovala pět rodičů a jejich dětí z dětských skupin a pět rodičů a jejich dětí z mateřských škol. Z důvodů, které rodiče vedly k umístění dítěte do školky či dětské skupiny, se ukázala být nejdůležitější potřeba nástupu do práce, což koresponduje s tím, proč dětské skupiny vznikly. Pro rodiče bylo také důležité, aby jejich děti měly možnost získat sociální vazby a naučily se komunikovat s ostatními dětmi. Z výzkumu vyplývá, že v této oblasti skutečně došlo u dětí k výraznému posunu. Ne všechna očekávání rodičů však byla v takové míře naplněna. Zodpovězením stanovených výzkumných otázek jsem splnila cíl praktické části práce.

Byla bych ráda, kdyby tato diplomová práce pomohla k získání lepší představy o fungování dětských skupin a byla podnětem pro další zkoumání. V současnosti o existenci skupin příliš lidí neví, což mi potvrdili i dotazovaní rodiče dětí z mateřských škol. Ani v budoucnu se dětská skupina nemusí stát plnohodnotnou alternativou mateřských škol. V roce 2017 totiž vejde v platnost novelizace školského zákona, která určuje povinnost zúčastnit se předškolního vzdělávání ve stanovených institucích, a to od pátého roku věku dítěte. Dětská skupina mezi zákonem stanovené instituce bohužel nepatří.

Seznam zdrojů:

Odborná literatura:

Erler, D. pme Familienservice. In *Sborník z mezinárodní konference Sladění práce a rodiny inspirované příklady dobré praxe v Evropě*. Praha: MPSV, 2013.

HAŠKOVÁ, Hana, Steven SAXONBERG a Jiří MUDRÁK. *Péče o nejmenší: boření mýtů*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON) v koedici se Sociologickým ústavem AV ČR, 2012. Sociologické aktuality. ISBN 978-80-7419-114-5.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-485-4.

KOLLÁRIKOVÁ, Zuzana a Branislav PUPALA (eds.). *Předškolní a primární pedagogika*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-717-8585-7.

KŘÍŽKOVÁ, Alena. *Práce a péče: proměny "rodičovské" v České republice a kontext rodinné politiky Evropské unie*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2008, 163 s. Sociologické aktuality. ISBN 978-80-86429-94-6.

KUCHAŘOVÁ, Věra. *Zaměstnání a péče o malé děti z perspektivy rodičů a zaměstnavatelů: uplatnění nároků na rodičovskou dovolenou a na volno na péči o nemocného člena rodiny v praxi*. 1. vyd. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 2006, 112, 6 s. ISBN 80-870-0718-2.

MATĚJČEK, Zdeněk. *Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte: normy vývoje a vývojové milníky z pohledu psychologa : základní duševní potřeby dítěte : dítě a lidský svět*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2005. ISBN 978-802-4708-706.

MATUŠŮ, B. O projektu. In *Sborník z mezinárodní konference Sladění práce a rodiny inspirované příklady dobré praxe v Evropě*. Praha: MPSV, 2013.

MARKSOVÁ-TOMINOVÁ, Michaela. *Rodina a práce: jak je sladit a nezbláznit se*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009, 157 s. Rádcí pro rodiče a vychovatele. ISBN 978-80-7367-615-5.

Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: bílá kniha. Praha: Tauris, 2001. ISBN 80-211-0372-8.

PEMOVÁ, Terezie a Radek PTÁČEK. *Soukromá a firemní školka od A do Z: jak založit a provozovat soukromé nebo firemní zařízení předškolní výchovy*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4699-9.

Pitinger, P. Péče o děti v Dolním Rakousku. In *Sborník z mezinárodní konference Sladění práce a rodiny inspirované příklady dobré praxe v Evropě*. Praha: MPSV, 2013.

PRŮCHA, Jan. 2006. *Srovnávací pedagogika*. Vyd. 1. Praha: Portál, 263 s. ISBN 80-736-7155-7.

SMOLÍKOVÁ, Kateřina. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2004, 48 s. ISBN 80-870-0000-5.

SYSLOVÁ, Zora, Irena BORKOVCOVÁ a Jan PRŮCHA. *Péče a vzdělávání dětí v raném věku: komparace české a zahraniční situace*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. ISBN 978-80-7478-354-8.

ŠŤASTNÁ, Anna. *Neúplné rodiny v České republice a ve vybraných evropských zemích*. Praha: VÚPSV, 2009. ISBN 978-80-7416-038-7.

ŠVARŤÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.

TĚTHALOVÁ, Marie. Jaké jsou cíle předškolního vzdělávání? *Informatorium: časopis pro výchovu a vzdělávání pro děti 3-8 let v mateřských školách a školních družinách*. 2011, **18**(1), s.18-19. ISSN 1210-7506.

WICHTERLOVÁ, Lada, KOLÁŘOVÁ, Jitka (ed.). *Klíč k jeslím*. Praha: Gender Studies, 2007. ISBN 978-80-86520-22-3.

Elektronické zdroje:

BÖE: Bundesverband Österreichischer Elternverwalteter Kindergruppen [online]. Wien: BÖE, 2015 [cit. 2016-07-05]. Dostupné z: <http://www.kindergruppen.at>

Centrum Kulíšek [online]. Praha: Centrum služeb rodinám s dětmi, Kulíšek, o.p.s., 2015 [cit. 2016-07-08]. Dostupné z: <http://www.centrumkulisek.cz/>

CZCO. *Počet a struktura narozených* [online]. [cit. 2015-10-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20566735/400811a1.pdf/14a0edab-1b31-4ff9-8e32-34bbb120c61f?version=1.0>

Dětská skupina: informační kampaň ministerstva práce a sociálních věcí. *Proč zřizovat dětskou skupinu* [online]. MPSV, 2015 [cit. 2016-03-03]. Dostupné z: <http://www.dsmpsv.cz/>

Dětská skupina Šikulové [online]. Praha: Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2014 [cit. 2016-07-08]. Dostupné z: www.sikulove-mpo.c

Hasmanová Marhánková, J. (2011). *Matky samoživitelky a jejich situace v České republice*. Gender studies o.p.s. Dostupné z: http://genderstudies.cz/download/samozivitelky_sendwichova.pdf

Lepší sladění práce a rodinného života může pomoci předejít sociálnímu vyloučení. *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. Praha: MPSV, 2015 [cit. 2016-07-11]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/21277>

Mitgliedsgruppen. *Wiener Kindergruppen* [online]. Wien: Verein Wiener Kindergruppen, 2015 [cit. 2016-07-05]. Dostupné z: <https://www.wienerkindergruppen.org/mitgliedsgruppen/>

MŠMT. *Zpráva o vývoji českého školství od listopadu 1989* [online]. 2013, 33 s. [cit. 2015-10-30]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/10376>

OECD, 2002. Education at a Glance. *Glossary* [online]. Paris [cit. 2015-05-11]. Dostupné z: <https://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=5409>

Osobnostně orientovaná výchova v mateřské škole. NÁRODNÍ ÚSTAV PRO VZDĚLÁVÁNÍ. *Metodický portál RVP.cz* [online]. 2011 [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/10741/osobnostne-orientovana-vychova-v-materske-skole.html/>

O společnosti. *PmeFamilienservice* [online]. Praha: pme Familienservice, s.r.o., 2008 [cit. 2016-07-06]. Dostupné z: <https://www.familienservice.cz/cs/web/fs-cz-portal/o-spolecnosti>

Péče o děti: Komise vyzývá členské státy, aby zvýšily své úsilí. *Http://ec.europa.eu* [online]. Brusel: EVROPSKÁ KOMISE, 2013 [cit. 2016-07-06]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/ceskarepublika/press/press_releases/13_495_cs.htm

Pfeiferová, Š. (2010). Sladování rodinného a pracovního života a (ne)rovné příležitostní matek samoživitelek. Praha: Fakulta humanitních studií. Dostupné z: <http://www.feminismus.cz/cz/clanky/sladovani-rodinneho-a-pracovniho-zivota-a-ne-rovne-prilezitosti-matek-samozivitelek>

Pre-Primary Project (1986-2003). Longitudinal study. IEA: International Association for the Evaluation of Educational Achievement. Dostupné z WWW: <http://www.iea.nl/ppp.html>

Provozní řád. *Dětský koutek Zkumavka* [online]. Praha: VŠCHT, 2015 [cit. 2016-07-08]. Dostupné z: http://dk.vscht.cz/data/soubory/16_provozni_rad_dk.pdf

Provozní řád Dětské skupiny. *Dětská skupina VF* [online]. Černá Hora: VF, 2013 [cit. 2016-07-08]. Dostupné z: <http://detskaskupina-vf.webnode.cz/news/provozni-rad-detske-skupiny/>

Základní údaje. *Státní úřad inspekce práce* [online]. Opava: SÚIP, 2016 [cit. 2016-07-08]. Dostupné z: <http://www.suip.cz/o-nas/zakladni-udaje/>

Záznamový arch pro sledování a hodnocení rozvoje a učení dítěte. *Metodický portál RVP* [www.rvp.cz]. Praha, 2010 [cit. 2016-07-03]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/wp->

content/upload/prilohy/1555/priloha___zaznamovy_arch.pdf

Was sind Kindergruppen? *BÖE: Bundesverband Österreichischer Elternverwalteter Kindergruppen* [online]. Wien: BÖE, 2015 [cit. 2016-07-05]. Dostupné z: <http://kindergruppen.at/boe/kindergruppen/was-sind-kindergruppen/>

Konferenční příspěvky:

MEISNEROVÁ, I. Žižkovská školička: konferenční příspěvek Mezinárodní konference Sladění práce a rodiny inspirované příklady dobré praxe v Evropě, 2015.

POŘÍZEK, P. Zařízení péče o děti KVOP: konferenční příspěvek Mezinárodní konference Sladění práce a rodiny inspirované příklady dobré praxe v Evropě, 2015.

Legislativní dokumenty:

MPSV [online]. Vyhláška č. 281/2014 Sb. o hygienických požadavcích na prostory a provoz dětské skupiny do 12 dětí, staženo 27. 11. 2015. Dostupné z [www:](http://www.mpsv.cz/files/clanky/20049/vyhlaska_281_2014_Sb.pdf) http://www.mpsv.cz/files/clanky/20049/vyhlaska_281_2014_Sb.pdf

MPSV [online]. Zákon č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, staženo 27. 11. 2015. Dostupné z [www:](http://www.sbirka.cz/POSL4TYD/NOVE/15-127.htm) <http://www.sbirka.cz/POSL4TYD/NOVE/15-127.htm>

MŠMT [online]. Vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, ve znění vyhlášky č. 43/2006 Sb., staženo 4. 6. 2016. Dostupné z WWW: <https://www.sbirka.cz/AKT-2005/05-014c.htm>

MŠMT [online]. Zákon č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, ve znění pozdějších předpisů, staženo 4. 6. 2016. Dostupné z WWW: <https://www.sbirka.cz/AKT-1999/99-306j.htm>

MŠMT [online]. Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, staženo 4. 6. 2016. Dostupné z WWW: <https://www.sbirka.cz/AKT-2004/04-563p.htm>

MŠMT [online]. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), staženo 11. 11. 2015. Dostupné z WWW: <http://www.msmt.cz/Files/Predpisy1/sb190-04.pdf>

MVČR [online]. Zákon č. 455/1991 Sb. o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), staženo 13. 11. 2015. Dostupné z WWW: <http://www.sbirka.cz/AKT-1991/91-455dp.htm>

MZČR [online]. Zákon č. 372/2011 Sb. o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), staženo 13. 11. 2015. Dostupné z WWW: <https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsppage=0&idBiblio=75500&recShow=3&nr=372~2F2011&rpp=15#parCnt>

MZČR [online]. Vyhláška č. 137/2004 Sb., o hygienických požadavcích na stravovací služby a o zásadách osobní a provozní hygieny při činnostech epidemiologicky závažných, ve znění pozdějších předpisů, staženo 4. 6. 2016. Dostupné z WWW: <https://www.sbirka.cz/AKT-2004/04-137a.htm>

MZČR [online]. Vyhláška č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých, staženo 4. 6. 2016. Dostupné z WWW: <https://www.sbirka.cz/2005/05-410.htm>

Příloha č.1: Tabulka kódů pro dětskou skupinu

I. Jaké jsou důvody rodičů pro zařazení do předškolního vzdělávání

BRADÁČOVÁ-SYN PATRIK
 NOVOTNÝ- DCERA JANIČKA
 NÍŽINNÁ – DCERA DENISA
 SMRK – SYN OTÍK
 BÍLÁ – SYN ALEX

A Důvody zařazení dítěte do DS

Pracovní důvody	<p><i>Kvůli práci.</i></p> <p><i>Janičce je v tuhle tu dobu tři a půl a tady v ds je od dvou let, dvou a půl. Já jsem měla mateřskou dva roky a vyvstala otázka s manželem, kdo bude doma nebo jestli to budeme nějak řešit.</i></p> <p><i>Pokud chce žena po rodičovské dovolené do práce...</i></p> <p><i>A druhý aspekt je ten finanční, protože jsme s potřebovali s manželkou co nejdřív do práce. Máme oba hypotéku a finančně jsme to dost obtížně zvládali.</i></p> <p><i>Protože jsem neměla jinou volbu. Ne já jsem šla do práce hodně brzo, takže jsem vyzkoušela několik soukromých školek a když jsem potom zjistila, že je možnost dětské skupiny, tak to pro mě byla první volba.</i></p>
Navázání sociálních vazeb	<p><i>Taky ta socializace.</i></p> <p><i>...mě osobně v tom věku, v těch dvou letech připadalo, že potřebuje kolektiv. Přišla mi vyspělá a že chce kolem sebe děti...já jsem měla pocit, že tomu dítěti nic nedám, když ho budu držet doma a budeme si tam hrát jedna s jednou.</i></p> <p><i>Jednak si myslíme, že od určitého věku je to správné, že jsou v kolektivu...Naučit se žít a vycházet s jinými dětmi.</i></p>
Učení samostatnosti	<p><i>....a prospívá to samostatnosti. Osamostatnit se.</i></p>

B Důvody zařazení dítěte do DS a ne do MŠ

Nedostali se do státní školky	<p><i>Nevzali nás do MŠ a teď už bych se o to ani nepokoušela.</i></p> <p><i>...státní školka vybuchla, tak jsem neměla jinou možnost, než požádat o dětskou skupinu, ale vlastně jsem i ráda...</i></p>
Dítě mladší 3 let	<p><i>Tak MŠ jsou spíš od tří let.</i></p> <p><i>Ano, podali jsme si pět žádostí a nedostali jsme se do ani jedné, protože v době, kdy jsem chtěla, měla Denisa dva a čtvrt roku. Takže jaksí brali starší děti.</i></p> <p><i>To jsme přemýšleli, ale v době, kdy to bylo aktuální tak ta situace co se týče Oty, tomu byli dva roky a neměl šanci se dostat do klasických mš, takže jsme byli moc rádi, že existuje tahleto varianta.</i></p>
Málo dětí na učitele/Individuální	<p><i>Vyhovuje mi individuální přístup. Že je jich málo.</i></p>

přístup	<p><i>Mateřské školy, alespoň ty které mám vedle sebe, tak to jsou kvanta dětí. Spousta dětí na pár učitelů. Ale tady, když jsem si dětskou skupinu nechala představit, tak se bavíme o šesti dětech na jednu tetu. Takže se bavíme o něčem co je napůl mezi rodinou a předškolním zařízením.</i></p> <p><i>Ten přístup, který je v dětské skupině je úplně jinde než ve státních školkách, vlastně i v soukromích. Tady máte na šest dětí jednoho učitele. To ve školce jakéhokoliv typu není reálné.</i></p> <p><i>...syn má vrozenou vadu, vlastně nemá jedno ucho. To znamená že má trošičku horší slyšení. Školky jsou o 25 dětech a on se pak v tom kolektivu nevyzná. Když mluví učitelka, tak on ji ani neslyší protože ji nestihne vnímat. Pro mě bylo důležité, aby byl v co nejmenším kolektivu, což by ve školce nebyl.</i></p>
Dítě v práci	<p><i>...že když je to dítě malý, tak je blízko u mě a cokoliv se stane, kdyby ji nebylo dobře, tak ji můžu za deset min vyzvednout.</i></p> <p><i>...dítě, které si můžu ráno vozit do práce a vyzvednout ho až když skončím, mít ho v jednom baráku, tak je v podstatě ideální. Já si myslím, že pro každého rodiče, který by chtěl mít dítě takhle blízko sebe.</i></p>

II. Očekávání rodičů od předškolní výchovy a vzdělávání

C Jak by měl vypadat den v MŠ?

	<i>Tak jak vypadá. Od všeho něco. Trochu učení, trochu hlídání. Mě se líbí, že je paní učitelky naučí třeba oblékat, na to já nemám sílu.</i>
	<i>Jsem ovlivněná tím, co je tady. Chápu, že začínají program, až když se sejdou všechny děti. Líbí se mi jak to tady je. Že se začíná tím, že se pozdraví, seznámí, zahrajou, napapaj, jdou ven nebo maj jinou aktivitu, obě, spinkání. Nic chytřejšího mě nenapadá.</i>
	<i>Ráno klasicky příchod, pak bych si představovala, že bude nějaké procvičování, třeba jim předat nějaký plán, co budou dělat. Případně můžou jít rovnou ven. Pak si posvačí, pak si můžou zase pohrát, pak oběd a po spinkání zase svačina. Popřípadě, že jsou tam děle, tak můžou jít zase ven, popřípadě na hřiště. Co bych s nima dělala? Nějakou hudební výchovu, cvičením tanečky, flétničku, takové věci, které rozvíjejí vnímání, ale i motoriku. Ne jenom si s nimi hrát, ale i něco učit. A to si myslím, že tady tety dělají.</i>
	<i>V podstatě na nějaké tematické bázi a děti se tomu věnujou. Dopoledne by měl být prostor, aby si děti jenom hrály a určitě nějaká vycházka no a potom nějaká tvůrčí činnost. Tady furt něco kreslej, takže v tomhle směru.</i>
	<i>V podstatě tak, jak to tu funguje, stejně jako ve školce. Někaké aktivity, rozvojové hry, chození ven atd.. Nic mi v tom nechybí.</i>

D Jaké funkce má MŠ plnit?

Sociální vazby, spolupráce s dětmi	<p><i>...že v tomhle věku se má dítě socializovat. Má si zvyknout na kolektiv...</i></p> <p><i>Také se dítě naučí být v kolektivu, komunikovat, učí se... třeba mají masáže, vzájemně se masírují... to je úžasné, mě by to ani nenapadlo. Učí se pracovat v kolektivu a i když to úplně nefunguje, tak se určí kompromis. Ten komunikační proces je důležitý a vůbec to sehrání se v tom kolektivu.</i></p> <p><i>Já si myslím že primární funkce školky je sociální. Je to opravdu o socializaci těch dětí. A o tom naučit se fungovat v kolektivu, týmu, naučit se spolupracovat. K tomu je potřeba jak ta hra, tak že se něco naučí. Ale primárně ta socializace.</i></p> <p><i>Pro mě je nejdůležitější funkce ta socializační. Aby uměl navázat kontakty, komunikovat a tak...</i></p>
------------------------------------	--

Společenské návyky	<i>Jo a hlavně se naučí poslouchat autority, protože maminka se poslouchat nemusí, ale paní učitelka.....:-) že když se jde po chodbě, tak se zdraví....my jako rodiče jim to řeknem, ale ta autorita, tu děti opravdu poslouchaj.</i> <i>...naučit se, že existuje nějaká autorita v podobě té učitelky. Děti se chovají jinak k učitelce, než ke svému rodiči. Často mnohem lépe. Takže je to takové fungování ve společnosti.</i>
Hraní	<i>...hrát si s lidma.</i>
Rozvoj všech oblastí	<i>Jakmile sem chodila týden, tak se naučila takový věci, který bych ji doma učila dlouho.</i> <i>Jo, takže ono to má ruku v ruce a všechno to jde kolem a kolem. Od nějaké výchovy, her, vzdělávání, sportování...vůbec aby se děti naučili komunikovat...</i>
Naučit samostatnosti	<i>První věc je, že začala být velice samostatná. Dokud byla v rodině, tak jsem tohle nezažila.</i> <i>...být samostatné bez rodiče,</i>
Pracovní návyky	<i>...aby se naučili delší dobu koncentrovat na nějaké úkoly, aby byly zodpovědné, aby ty věci dotáhly do konce a snažily se sami si poradit.</i>
Rozvoj kreativity	<i>Ale aby i rozvíjely svou kreativitu a nebály se tvořit..a tak.</i>

E Kvalifikace učitelek

Středoškolské	<i>Hlavní je, aby měly mateřský přístup. Vzdělání asi nějaké pedagogické, ale nemusí být vejska, stačí středoškolské.</i> <i>Základní pedagogické by měla mít, ne takovýto mám ráda děti, budu s nima pracovat, to si nemyslím, že je plně dobře. Ale zase si nemyslím, že když má někdo přetitulováno, tak to neznamená, že něco umí.</i> <i>No..asi by to měly být obecně osoby, které musí mít správný přístup k dětem. A určitě by to mělo být zaštitění vzděláním, nějaké profesní podmínky, že jo. Já si myslím že minimálně středoškolské s minimálním pedagogickým zaměřením, ale vysokoškolské je určitě výhoda.</i>
Není závislé na vzdělání	<i>...kdyby to byl někdo kdo má vzdělání jiný a jenom se o tom něco dočetl a pořád bych viděla, že se s tím dítětem děje to, co se s ním děje, tak nebudu řešit to, že nemá pajdák. Je mi to úplně ale úplně jedno. Myslím si, že to dítě je takovej indikátor toho, jestli to dítě umí nebo neumí. Ale samozřejmě by to že má nějaký minimum, aby pochopil psychologii dítěte v té době a měl základní informace, tak to určitě jo.</i> <i>Já si myslím, že to o tom vůbec není. Jsou vystudované učitelky, které by se neměly přiblížit k dítěti na pět metrů. A jsou lidi, kteří nemaj nic vystudované a s těmi dětmi fungují naprosto fantasticky. Já si myslím že je to o osobnosti, schopnosti empatie, schopnosti navázat kontakt, vztah.</i>

F Co nejvíce oceňují na konkrétní DS

Přístup učitelek k rodičům	<p><i>Tak rozhodně tety, protože já když jsem tam Janičku přivedla, tak jsme si pobřečely první dva dny a od té doby se k ní chovali tak, že nic neřešila a nebyly tam žádný problémy.</i></p> <p><i>Přístup učitelek...</i></p> <p><i>A ten mateřský.</i></p>
Osobní přístup k dětem	<p>Individuální přístup.</p> <p><i>A ten individuální přístup, jedna učitelka na šest dětí.</i></p> <p><i>A pak samozřejmě je jich tam málo.</i></p> <p><i>...ten osobní přístup, je to poměrně malej kolektiv dětí, rodiče se znají, známe se s těmi učitelkami. Můžeme se s nimi dohodnout, jsou mnohem flexibilnější, i ty věci kolem stravování. Otík je poměrně silnej alergik, tady ty věci se tady dají řešit mnohem snadněji a bez problému.</i></p> <p><i>Ten osobní přístup, který si vytvářejí mezi paní učitelkou (pečující osobou, já nesnáším tenhle výraz), ale také mezi sebou. Ale já jsem to pozorovala, když sem Alex začal chodit, kdy přecházel z té školky, ale tady to navázání vazby bylo mnohem silnější a jednodušší.</i></p>
V provozu i mezi svátky a o prázdninách	<p><i>...že je v provozu o letních prázdninách, to je výborný, prakticky je přístupná i o vánocích...</i></p>

CH Splňuje vaše očekávání

Ano	<p><i>Ano.</i></p> <p><i>Naprosto. Já kdybych měla co vytknout, tak ráda, ale hledám to pořád marně. Soulad programu, chování těch lidí a spokojenost dítěte je pro mě nejdůležitější.</i></p> <p><i>Ano. Nadočekávání. Já myslela, že bude brečet a to trvalo max týden. Jsem hrozně spokojená.</i></p> <p><i>Jo určitě, jsem moc ráda, že tu je. A navíc je to bezplatný a to je velké plus.</i></p> <p><i>Určitě. Já jsem pozitivní reklama na dětské skupiny, protože mě přijde, že mateřská škola je skvělá pro děti rok před školou, naučí se najít své místo ve velkém kolektivu, že nejsou ty jediní na světě, ale třeba s ohledem na jeho handicap jsem hrozně vděčná, že je alternativa. Protože by mohl poslední dva roky chodit do školky, ale tím, že jsem si mohla vybrat, tak jsem si vybrala. A vůbec toho nelituji.</i></p>
-----	--

Příloha č.2: Záznamový arch o individuálním rozvoji dítěte

Záznamový arch

Jméno dítěte:.....

Datum narození:.....

Jak dlouho navštěvuje dítě předškolní zařízení:.....

Rodinná anamnéza:

Stupnice pro hodnocení dítěte v jednotlivých schopnostech a dovednostech :

1 – zvládá spolehlivě

2 – přetrvávají problémy (občasné, dílčí)

3 – zvládá s vynaložením úsilí

4 – dosud nezvládá (má vážnější obtíže)

N – není hodnoceno (nelze říci, neprojevuje se)

1. Praktická samostatnost (fyzický rozvoj a pohybová koordinace, sebeobsluha)

Datum:

	I.	II.	III.	IV.	Poznámky
je dostatečně fyzicky vyspělé					
samostatně se obléká					
je samostatné při zvládnání pravidelných denních úkonů osobní hygieny					
udržuje kolem sebe pořádek (je schopné samostatně připravit či uklidit pomůcky, srovnat hračky apod.)					
dovede si samo poradit s běžnými problémy (např. uklidí po sobě papír od sušenky, nalije si nápoj, utře rozlité čaj, zalije květiny apod.)					
dokáže se postarat o své věci					

2. Sociální informovanost (orientace v prostředí, v okolním světě i v praktickém životě)

Datum:

	I.	II.	III.	IV.	Poznámky
vyzná se ve svém okolí (ví, kde bydlí, kam chodí do školky apod.)					

rozumí běžným okolnostem, dějům, jevům, situacím, s nimiž se setkává (má základní poznatky o světě přírody i o životě lidí)					
ve známém prostředí se pohybuje a vystupuje samostatně					
dokáže si vhodně říci o to, co potřebuje					

3. Citová samostatnost (emoční stabilita, schopnost kontrolovat a řídit své chování)

Datum:

	I.	II.	III.	IV.	Poznámky
zvládá odloučení od rodičů (po určitou část dne)					
vystupuje samostatně, má svůj názor, dokáže vyjádřit souhlas i nesouhlas					
projevuje se jako emočně stále, bez výrazných výkyvů nálad					
reaguje přiměřeně na drobný neúspěch					
dovede odložit přání na pozdější dobu					
dovede se přizpůsobit konkrétní činnosti či situaci					

4. Sociální samostatnost (soužití s vrstevníky, uplatnění se ve skupině vrstevníků, komunikace, spolupráce, spolupodílení se)

Datum:

	I.	II.	III.	IV.	Poznámky
uplatňuje základní společenská pravidla (umí pozdravit, požádat, poděkovat, omluvit se)					
dovede se zapojit do práce ve skupině, bez projevů prosazování se či naopak nezúčastnění se					
komunikuje a spolupracuje s ostatními dětmi					
při skupinových činnostech se snaží přispět svým podílem					
pokud jsou dány pokyny, je srozuměno se jimi řídit					

5. Výslovnost, gramatická správnost řeči, slovní zásoba, úroveň komunikace

Datum:

	I.	II.	III.	IV.	Poznámky
vyslovuje správně všechny hlásky					
mluví ve větách, dovede vyprávět příběh, popsat situaci apod.					
mluví gramaticky správně (tj. užívá správně rod, číslo, čas, tvarů, slov, předložky aj.)					
rozumí většině slov a výrazů běžně užívaných v prostředí					
má bohatou slovní zásobu konkrétních pojmů					
rozumí pojmům vyjadřujícím časoprostorovou orientaci (např. nad, pod, dole, nahoře, dlouhý, krátký, malý, velký, těžký, lehký, dříve, později, včera, dnes atd.)					
užívá správně uvedených časoprostorových pojmů					
zná bezpečně pojmosloví tvarů (kruh, čtverec, trojúhelník atd.) a správně jich užívá					
dokáže správně pojmenovat barvy					

běžně komunikuje s dětmi i dospělými, je schopno dialogu, v komunikaci si je jisté (nevyskytují se pravidelná nedorozumění)					
---	--	--	--	--	--

6. Lateralita ruky, koordinace ruky a oka, držení tužky

Datum:

	I.	II.	III.	IV.	Poznámky
je zručné při zacházení s předměty, hračkami, pomůckami a nástroji (pracuje se stavebnicemi, modeluje, stříhá, kreslí apod.)					
tužku drží správně, tj. třemi prsty, s uvolněným zápěstím					
dokáže vést stopu tužky a napodobit základní geometrické obrazce, různé tvary (popř. písmena)					

7. Diferencované vnímání (sluchová a zraková analýza a syntéza)

Datum:

	I.	II.	III.	IV.	Poznámky
rozlišuje podstatné znaky předmětů (rozlišuje barvy, tvary, figuru a pozadí)					
dovede vytleskat slabiky ve slově					
dokáže najít rozdíly mezi dvěma obrázky či mezi dvěma podobnými slovy					
dovede složit obrázek z několika tvarů a slovo z několika slabik					

8. Logické a myšlenkové operace (porovnávání, třídění, řazení, číselné představy, řešení problémů)

Datum:

	I.	II.	III.	IV.	Poznámky
dovede porovnávat vlastnosti předmětů (velikost, tvar aj.)					
dovede třídit předměty dle daného kritéria (rozřídí korálky do skupin podle barvy, tvaru, velikosti)					
dovede seřadit předměty podle velikosti vzestupně i sestupně (např. pastelky)					
vyjmenuje číselnou řadu a spočítá počet prvků v rozsahu do pěti					

9. Záměrná pozornost

Datum:

	I.	II.	III.	IV.	Poznámky
dovede soustředit pozornost na činnosti po určitou dobu (cca 10 – 15 min.), neodbíhá od nich					
soustředí se i na ty činnosti, které pro ně nejsou aktuálně zajímavé (které mu byly zadány)					

10. Pracovní chování, soustředěná pracovní (učební) činnost, záměrné učení**Datum:**

	I.	II.	III.	IV.	Poznámky
dokáže přijmout úkol či povinnost					
dokáže postupovat podle pokynů					
zadaným činnostem se věnuje soustředěně, neodbíhá k jiným, dokáže vyvinout úsilí k jejich dokončení					
neruší v práci ostatní					

Příloha č.3: Škálovací dotazník

Následující tabulka obsahuje znalosti a dovednosti dětí, které jsou v průběhu roku zkoumány v mateřských školách. Seřadte je od jedničky do desítky dle toho, co si myslíte, že by je školička měla naučit (1 je nejdůležitější, 10 nejméně důležitá):

Obecný název:	Popis:
A. Praktická samostatnost	<i>Dítě se samo obléká, zvládá osobní hygienu, dokáže kolem sebe udržovat pořádek, uklízí si po sobě, dokáže se postarat o své věci...</i>
B. Sociální informovanost	<i>Dítě ví, kde bydlí, dokáže si říci, co potřebuje, má základní poznatky o světě kolem nás, o životě lidí (povolání, rodina...)</i>
C. Citová samostatnost	<i>Dítě má svůj názor, souhlas i nesouhlas, vystupuje samostatně, reaguje přiměřeně na neúspěch, dovede odložit přání na pozdější dobu...</i>
D. Sociální samostatnost	<i>Dítě umí pozdravit, poděkovat, dovede se zapojit do práce ve skupině, komunikuje a spolupracuje s ostatními dětmi, vnímá autority</i>
E. Úroveň komunikace	<i>Dítě mluví ve větách, mluví gramaticky správně, rozumí většině slov, rozumí časoprostorovým pojmům (nad, pod...) a umí je používat, umí tvary a barvy, umí komunikovat s dospělými</i>
F. Koordinace ruky a oka	<i>Dítě je zručné při manipulaci s pomůckami a nástroji (stříhá, modeluje, kreslí...), dokáže vést tužku a napodobit základní geometrické obrazce</i>
G. Diferencované vnímání	<i>Dokáže najít rozdíly mezi dvěma obrázky či podobnými slovy, dokáže vytleskat slabiky, rozlišuje podstatné znaky předmětů (barvy, figuru a pozadí)...</i>
H. Logické a myšlenkové operace	<i>Dokáže porovnat velikost, dovede seřadit předměty dle velikosti, tvar předmětu, vyjmenuje číselnou řadu...</i>
CH. Záměrná pozornost	<i>Dovede se soustředit, neodbíhá od činnosti, soustředí se i na činnosti, které pro něj nejsou aktuálně zajímavé...</i>
I. Pracovní chování	<i>Dokáže přijmout úkol či povinnost, dokáže postupovat podle pokynů, nerusí v práci ostatní...</i>

1 – nejdůležitější

10 – nejméně důležité

Znalosti a dovednosti	A.	B.	C.	D.	E.	F.	G.	H.	CH.	I.
Důležitost (1-10)										

